Ч. 65 (14.608). Львів, четвер 25. березня 1937. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

III. Інтернаціонал при праці.

В БОЛГАРІЇ.

В домі одного ґімназійного учителя в Софії викрили вчора тайну комуністичну друкарню, де було чимало летючок з підписом „людового фронту Болгарії". Арештовано понад 20-ох комуністів.

У ФІНЛЯНДІЇ.

Надії, що після поїздки фінляндського міністра закордонних справ Гольстія до Москви Комінтерн закине підпольну працю у Фінляндії, не справдились. Тимчасом останніми днями помітні часті комуністичні виступи у південній Фінляндії, недалеко Ленінграду.

В ЕСТОНІЇ.

Естонська секція Комінтерну дістала наказ добре законспірувати свою працю, щоби не шкодити совітсько-естонським взаєминам. Естонська компартія має оминати зовнішніх виступів, масової пропаґанди, вербування нових членів. Комуністичні діячі мають входити до леґальних орґанізацій, приготовлюючись до дальшої акції.

У ФРАНЦІЇ.

Після нарад з представниками комуністів зі Західної Европи, Близького Сходу і Південної Африки Комінтерн рішив скріпити у Франції протидержавну акцію, зокрема масівки й окупаційні страйки. Політбюро дасть комуністичній партії додаткові субвенції, а що не має готівки, мусить нарушити резерви в золоті та платині.

НАРАДИ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ.

27. лютого ц. р. почалися пятиденні наради центрального виконавчого комітету Комінтерну, в яких взяли участь Димітров, Юрдзік, Мартінес, Альтенбавм, Джермането та чимало закордонних делеґатів, що приїхали по інструкції... та субвенції.

Анґльо-італійські взаємини гірші ніж після вибуху абісинської війни.

ПАПСЬКА ЕНЦИКЛІКА УСКЛАДНЮЄ ВІДНОСИНИ МІЖ ІТАЛІЄЮ ТА НІМЕЧЧИНОЮ.

Як виходить з вчорашньої промови Мусолінія, анґльо-італійські взаємини гіршають з дня на день. Тепер вони — на думку деяких дипльоматів — гірші ніж в осені 1935. р., підчас концентрації британської фльоти на Середземному Морі. Вчора вечором мін. Чіяно відбув розмову з британським амбасадором Друммондом, звертаючи йому в гострому тоні увагу на неприхильні коментарі анґлійської преси до лібійської подорожі Мусолінія. Чіяно звернув увагу, що анґльо-італійське середземно-морське порозуміння не дало Італії бажаних вислідів.

Прискорений поворот Мусолінія з Лібії приписують римські дипльоматичні кола складному положенню в Еспанії та в Австрії та невдоволенню, яке викликала в Берліні папська енцикліка. В Римі говорять, що німецький амбасадор при Ватикані фон Берґен має зложити гострий протест проти енциклики; також ходять чутки, що німецький амбасадор має покинути Ватикан та що Берлін хоче виповісти конкордат; дотепер офіційно не потвердили тих вісток. Правдоподібно Мусоліні виступить як посередник, щоби довести до згоди між Ватиканом і Берліном.

Не вояки, лише лікарі

ПРИПЛИЛИ З ІТАЛІЇ ДО ЕСПАНІЇ.

Італійський уряд вияснив британському, що 5. ц. м. причалили до Еспанії не італійські війська, лише лікарі та шпитальні доглядачки зі санітарним матеріялом.

Райтер додає, що інформації з інших джерел потверджують це вияснення.

ЧИ ІТАЛІЯ ВІДКЛИЧЕ ДОБРОВОЛЬЦІВ?

На вчорашньому засіданні комітету неінтервенції, присвяченому питанню евакуації чужинців із Еспанії, італійський представник амбасадор Ґранді заявив, що італійський уряд не згодиться в теперішню пору відкликати італійських добровольців з Еспанії та взагалі не хоче над тим питанням дискутувати. Перед закінченням війни не може бути й мови про поворот італійців.

Британський представник ствердив, що заява Ґрандія є дуже поважна й він негайно порозуміється в тій справі зі своїм урядом.

Навпаки деякі часописи подають з анґлійських джерел, що мін. Чіяно заявив британському амбасадорові в Римі в імени Мусолінія, що римський уряд негайно відкликав би всіх італійських добровольців з еспанських військ, якщо СССР перестане посилати до Еспанії своїх добровольців та воєнний матеріял.

АБІСИНЦІ В ЕСПАНІЇ?

У пресі появились були чутки, що на італійських кораблях „Чезаре Баттісті" і „Доміне" перевезено до Еспанії транспорт абісинців.

Простуючи ту вістку, італійські міродатні кола стверджують, що „Чезаре Баттіста" ушкоджений, тому від грудня 1936 р. не покинув пристані в Масаві та не переплив Суезького каналу. „Доміне" переплив Суезький канал у південному напрямі, але опісля вернувся на Середземне Море у напрямі Триполісу. Між його 511-ма пасажирами нема ніодного абісинця.

Національні війська відбили ворожий наступ під Азавокою

ЧЕРВОНІ ПОЛЮЮТЬ НА БРАНЦІВ.

Кореспондент Аваса з Авілі описує наступ червоних на відтинку Азаваки. Після короткої сильної артилерійської підготови червона міліція вирушила до наступу з невеликого горбка на південь від шляху до Ля Коруні у напрямі забудувань на перехресті шляхів до Позуельосу. Вогонь національних частин, що сховалися за барикадами, затримав червоних, національна артилерія розігнала їх. Наступ не мав ніякого значіння; червоні хотіли хіба взяти в полон бранців, щоби здобути від них інформації.

ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ.

Як подає урядовий комунікат червоних, червоні літаки виконали вчора кілька летів для розвідки і бомбардування; вони спричинили ворогові чималі втрати і знищили його укріплення.

Національні літаки перелетіли понад Мадридом і середущим фронтом та збомбардували Алькалю де Генарес; на вид червоних мисливських літаків вони відступили.

ЗАВШЕННЯ ЗБРОЇ НА ВЕЛИКДЕНЬ?

Британське посольство передало ґенералові Франкові пропозицію валенсійського уряду припинити воєнні операції від Великої Суботи до 24. години в понеділок. Правдоподібно уряд з Бурґосу прийме ту пропозицію з деякими застереженнями.

Чому українська американська еміґрація з Підкарпатської Руси служить ворогам ЧСР.?

Ужгород, у березні 1937.

Питання це вирвнуло на сторінках чехословацької аґрарницької преси, як столичного „Венков" з дня 10. II. 37., а також української преси на Підкарпатській Руси — „Земля і Воля" ч. 3. з дня 10. III. 37. р.

Передовик „З. і В." зводить це питання на суто українську площину. Автор з „Венкова" (Павло Горн) розглядає справу в площині звязків чехословацьких громадян з їхніми земляками, розсіяними у широкому світі.

П. П. Горн спиняється над питаннями:

1) Чому то „особливо після перевороту занепадає державне значіння заграничних чехословаків?"

2) Чому то „майже ціла русинська (українська — М. Л.) преса в Америці ставиться критично, а то й неґативно до ЧСР, як рівнож не залишається позаду неї і деяка словацька преса?"

3) Чому то „словацькі часописи полемізують та нападають (нпр. підчас подорожі делеґації „Матиці Словацької", а часописи русинські назагал стоять до диспозиції ревізіоністичної пропаґанди Геровського"?

Проаналізувавши ту ситуацію, автор приходить до висновку, що „булоб краще, колиб тою справою займалися інші чинники, а не ті, що до цього часу мали обовязок опікуватись чехословацькою пресою в Америці". Може автор і правду каже, коли говорить про пресу чехословацьку, але погодитись з його чисто формальною розвязкою справи неможливо, коли мати на увазі пресу українську. Таке застереження стрічаємо і в згаданій передовиці „Землі і Волі". Між іншими причинами автор вказує на такі:

1) ...„Причиною ворожого становища еміґрації супроти нашої держави (ЧСР) є той факт, що переважаюча її більшість походить з наших західних земель, себто зі Словаччини. Та що ті наші браття зі Словаччини не є задоволені, цього причиною є відносини на східній Словаччині, де наша меншість є примушена зводити вперту боротьбу за свої права".

2) „До цих причин, на жаль, долучується ще й обставина, що міністерство заграничних справ взагалі зіґнорувало нашу еміґрацію в Америці й

мічим не виявило, що в Чехословаччині, крім чехів і словаків, як державно-творчих народів, живуть теж русини-українці... Дійсно.., в представництві ЧСР в Зл. Держ. Півн. Америки... нема ані одного русина-українця, хоч ті представництва є обсаджені й словаками, бо там є велика словацька еміґрація".

Зате трохи ніяково стає, коли читати, що причиною того, що „наші брати в Америці дісталися під вплив мадярських агентів ревізіонізму є те, що там брак національної свідомости щодо одности українського народу, незнання наших відносин і денаціоналізація наших братів на Словаччині". Мовляв, „відома річ, що наші організації в Америці, хоч матеріяльно сильно поставлені, ніколи не служили й не служать національним ідеям. Там все котиться навколо доляра. Нема там національно свідомих провідників, є там кілька священників, які й до сьогодні затроєні московсько-мадярським духом", а тому, мовляв, і зрозуміло, чому то наша еміґрація „є перейнята ворожим духом супроти республики (ЧСР)".

Така сувора характеристика української американської еміґрації хоч би і зі східної Словаччини стоїть в деякій суперечности зі спостереженнями такого видатного націольоґа, як недавно вернувший з подорожі по Америці проф. О. І. Бочковський (див. „Діло" ч. 40 з дня 24. II. 37.). Тому то правдивої відповіди на поставлене в заголовку питання треба шукати у зовсім іншій площині. І цю площину розкриває перед нами визначений член аграрницької партії посол до парляменту і голова спеціяльної чехословацької організації для заграничних чехословаків „Доровіна" інж. Індхіх Жілка. У своїй промові, що видрукована в часописі „Венков" ч. 57. з 7. III. 37., присвячує цій справі спеціяльну увагу. В цей день — день 87-ліття Т. Г. Масарика — святкували в ЧСР т. зв. „Масариків день чехословацького закордону". Посол інж. Ін. Жілка між іншим говорив:

„Ми чехословаки не були самі в старій державі, не є самі в ЧСР і сьогодні. Перед війною жили наші люди в чужих державах та й тепер живуть наші національні меншини поза границями вільної Республики...

Хочу на тій минувшині та теперішності доказати, як звичайно розвиваються політично-державні колективи та наскільки інакше розвиваються мовно-національні організми. Кожний нарід має свої меншини. Ані один нарід не може визначити державної границі на границі мовній. Інші закони володіють розвитком держави, а інші кермують життям народа. Законом національного життя є внутрішнє духове та кровне обєднання, що його не можуть розділити ні віддалі ні границі...

Право на життя накладає на них зобовязання супроти політичних державних організмів. Наші краяни в дійсности є чехословаками по дусі, але своїми чинами і життям хотять бути зразковими громадянами тих держав, в котрих є база їхньої екзистенції... Одначе право на життя не вичерпується лише правами матеріяльними. Право на життя охоплює собою і право на щастя, що укладається в культуру духа. **А тут держави мусять примиритися з виправданою віками дійсністю, що лише культура власного народу, культура, закорінена в душі національної цілости, є вищою цариною людського щастя та задоволення.** Там є корінь народнього відчування. Там є ґрунт, який можна, щоправда, затоптати, але ніколи не можна знищити. Голос внутрішньої спорідности по довгих роках знову озветься"..., бо „людина тужить за народом, а нарід не сміє забути за своїх синів... Наші національні меншини розуміють і виконують свої державні повинности, одначе почувають, що повне, щасливе духове життя можливе лише в рідній мові, в обєднанні з народом в державі".

Отже **рідна мова,** як перводжерело повного й щасливого духового життя є найбільшим народнім скарбом. Шанувати його мусять не тільки свої, а й чужі.

На жаль, такого пошанівку не зустрічаємо у відношенні до мови українського населення Підкарпатської Руси. Не згадуємо тут про повний хаос у шкільництві, що формально виправдується тут демократичним устроєм ЧСР та очікує своєї розвязки від компетентного в цій справі автономного сойму Підк. Руси. Згадаємо лише про написи в таких урядових установах як пошта, залізничі двірці і т. д., що не можуть чекати аж на автономний сойм... Перечитайте лише „Новы почтовы оплаты во внутреннюм сообщенїи чехословацком... дѣйствительны от 1. Марта 1937". Кожний хоч трохи грамотний чи то українець чи росіянин (москвин), коли зверне на них свою увагу, не може не відчути **найглибшої образи** за свій найдорогоцінніший скарб — **свою рідну мову...** Таким воляпіком написані ці написи, що виставлені на прилюдне позорище. Не можуть не знати про це й українці — краяни чи найближчі свояки громадян ЧСР — що є громадянами американських державних організмів. Таке нехтування їхнім найдорожчим скарбом — рідною мовою — поруч з іншими причинами, що про них згадує передовик з „Землі і Волі", не може не викликувати реакції з їхнього боку, на що й звернули свою увагу згадані публіцисти. Бо саме цих українців — краян з ЧСР — вповні в першій мірі торкаються всі висновки, що випливають з вище наведеної промови посла інж. І. Жілки. В ображеному почутті своєї національної гідности, очевидно, і треба шукати причини критицизму, про який згадує п. П. Гори.

Коли теперішні або майбутні чинники ЧСР хотять змінити методи своєї опіки над заграничною пресою чехословацьких громадян, то це може йти тільки по лінії промови посла Жілки: по лінії **духового обєднання громадян ріжних держав, але одної народности.** І цієї справи не можна трактувати у відірванні від **внутрішньої** національної політики в ЧСР, передовсім від **мовної** політики на Підк. Руси.

Дальше легковаження та ображування української літературної мови у ЧСР є безумовно найповажнішою причиною ферментів та шкідливих для держави реакцій української меншини.

М. Л.

Общество Качковського і греко-католицькі священники-москвофіли.

Коли об-ство Качковського знайшлось минулого року над берегом пропасти, тоді його управа оголосила відозву¹) до всіх своїх прихильників, щоб прийшли йому з грошевою підмогою і продовжили ось так дальше його животіння. Між жертводавцями, які поспішили рятувати згадану, загибаючу, москвофільську станицю, находимо в першій мірі гр.-катол. священиків-москвофілів а навіть жінок деяких греко-катол. священиків-українців, а саме Цолтової з Ванівки, Колясової зі Зиндранової і Метельової з Крупця.

Вистане теж взяти в руки останні числа „Землі і Волі", а побачимо, що там аж кишить від прізвищ: І. Городецьких, К. і Б. Полянських, М. Дуркотів, В. Мохнацьких, М. Литвиновичів, К. Долиницьких, А. Жолкевських, Р. Ладижинських, Р. Крушинських, В. Вахняників, Н. Нагорянських, З. Ільницьких, В. Бартків, І. Станчаків, Г. Грициків, М. Соболевських, С. Гайдів, Й. Секержинських, П. Подлуських, В. Журавецьких та інших „русскіх отцов", які вислали більші, або менші грошеві датки о-ству Качковського на „реалізацію його плянів" та на — як читаємо у вище згаданій відозві — на „його оживлення і поширення діяльности серед широких мас (деж ці широкі маси, чи не на Марсі? — прим. складача) русского населения в краю".

Зештою не булоб нічого у тому дивного, що якась там групка москвофілів піддержує москвофільське т-во, чи радше його животіння. Піддержують українці, чи поляки свої т-ва, складають датки на свої т-ва німці і т. д., то ніхто не може мати нічого проти того, що так само поступають і галицькі москвофіли. Але у конкретному випадку іде про зовсім щось іншого. Тут католицькі священики піддержують матеріяльно т-во, яке не тільки що з католицизмом не має нічого спільного, але ставиться навіть вороже до катол. Церкви та релігії, цю Церкву зневажає, підкопує її повагу, висміває її святих, нападає на катол. церковну ерархію. Ба, що більше. Воно не лише ставиться прихильно до незединеного православія, але ще це православіє протеґує та пропаґує його між деякими греко-католиками у Галичині! І це є не лише спорадичні випадки, бо явно протикатолицьким наставленням відзначаються майже всі видання о-ства Качковського і то від хвилини його основання, себто від 1874 р. аж до нинішнього дня. Про все це писали ми недавно на сторінках „Діла" і тому тепер не потребуємо тут цього повторяти.

Одначе не можемо припустити, що „русскі атци" поступали тут несвідомо або щоб протикатолицька діяльність о-ства Качковського була їм не відома. Про цю діяльність вони дуже добре знають, а проте посилають гроші на оживлення згаданої москвофільської станиці. З цього льогічний висновок такий, що політична, москвофільська ідеольоґія грає у згаданих „атцов" головну ролю і стоїть у них на першому пляні, а катол. Церква, яку вони як католицькі священики повинні — річ природна — боронити, стоїть на задньому пляні. Не вірю в католицькі переконання таких „католицьких" священиків, які напевно знають, що якесь т-во висміває та зневажає у своїх „іздание" катол. Церкву, кат. святих і катол. ерархію, а вихваляє і пропаґує православіє, а проте своїми грошевими датками піддержують вони його істнування. Тому то в конкретному випадку католицькі священики виступають проти катол. Церкви, бо тим, що піддержують істнування о-ства Качковського дають свою згоду на протикатолицьку діяльність згаданої москвофільської організації. Чиж це не чудасія і не скандал?! Підкреслюємо, що ми тут не руководимось ніякою ненавистю чи упередженням до „русских атцов", але реферуємо лиш обєктивну і сумну правду. Думаємо, що ніхто зі згаданих ереїв хіба цього не заперечить, що згадана нами діяльність о-ства Качковського не є вірна, бо на це є факти, а саме передвоєнні і повоєнні „іздания" о-ства Качковського, про які ми вже не раз згадували і з яких цитати наводили на сторінках „Діла".

При писанні цих рядків зявляються в нашій уяві такі чорні постаті з історії греко-катол. Церкви, як: всякі Наумовичі, Попелі, Цибики Дячани, Криницькі і взагалі ціла фаланга (бо аж 97-ох!) галицьких, псевдокатолицьких ереїв-москвофілів, які в другій половині минулого століття перейшли на Холмщину і там, з виїмком двох, ганебно апостазували, й опісля помагали російському урядові — як каже у своїй „сповіди" один зі згаданих апостатів Лука Цибик — оправославити і обрусити своїх русских братів..." чого він (себто російський уряд) без допомоги галицьких священиків ніколи не осягнув би". На думку приходить ще й цих 30 греко-катол. священиків-москвофілів²), які в 1914—15 роках підчас російської окупації апостазували в Галичині або в Росії і тимсамим виявили своє „правдиво-католицьке" священиче, душевне наставлення. Згадатиб лише недавно померших греко-катол. священиків-москвофілів: о. Кирила Чайковського, який у своїх брошурах і статтях вихвалював російське православія й о. Казимира Дутковського, який — як писала недавно філядельфійська „Правда" — „будучи на зверх уніятскім священіком, везде сіял православіє і русскость". Згадаємо дальше і про того греко-катол. священика-москвофіла з Грибівщини, який³) всюди в літурґічних книгах повимазував згадку про св. Йосафата. Не можемо теж забути і про тих греко-катол. священиків-москвофілів, які перед світовою війною „апостолували" в Америці і які там — як свого часу з великим вдоволенням писало варшавське „Слово" — „майже всі апостазували".

Під адресою передвоєнних, лемківських греко-катол. священиків-москвофілів пише ка-

¹) Див. „Русскій Голос" ч. 87. з 1936 р.

²) Див. „Нива" ч. 3. з 1920 р.

³) Див. „Нива" ч. 11. з 1928 р.

лендар цього самого православного „Слова" ось що: „Хоч ті старі священники були уніятами, одначе вони всіми силами заховували православний обряд і в тому дусі (себто православному) вчили нарід".

Ми далекі від того, щоб згаданих на початку цієї статті священників-москвофілів (які санують схизмофільське о-ство Качковського) ідентифікувати з чорною наумовичівсько-попелівською громадою. Одначе мусить зродитися у нас підозріння, що у багатьох качковсько-русских ереїв таки нема католицького духа. Бо дійсно католицький священник не буде ніколи підпомагати т-ва, яке ставиться ворожо до католицької Церкви, а вихваляє схизму. Тому, як довго згадані священники публично не осудять дотеперішньої, явно протикатолицької діяльности т-ва Качковського і не перестануть піддержувати його своїми датками, так довго будемо вважати тих священників скритими ворогами католицької Церкви і симпатиками та прихильниками схизми.

Лемко.

Українці посли в соймі Манітоби, Канада.

В соймі провінції Манітоби, в Канаді, є три посли українці. З них **Микола Бачинський** є вже послом 14 років (вибраний четвертий раз). Нові посли **Йосиф Ваврикiв** і **Василь Лісовський**, оба вибрані вперше. Всі три були вчителями.

Микола Бачинський заступає округу Фішер і є в урядовій партії. Йосиф Вавриків заступає округу Гімля як член партії Сі-Сі-Ф. Василь Лісовський вийшов з округи Етелберт і є з партії громадського кредиту.

—o—

Чужина і рідний край.

Недавно появилася на сторінках „Діла" (ч. 53.) передова стаття, присвячена питанню звязків рідного краю з земляками на чужині. Автор статті навязуючи до дискусії, яка відбулася в польському соймі над буджетом міністерства закордонних справ, а саме над справою допомоги закордонним полякам у плеканні їх рідної мови, культури та підтримування живих звязків еміграції з метрополією, згадуючи дальше про покликання до життя окремої установи, „Товариства опіки над закордонною Польонією", що малоб вести акцію в користь рідної мови, шкільництва і культури серед польської еміграції, — заторкує справу української еміграції і звязків рідного краю з нею. У висліді своїх виводів доходить до висновку, що потребою хвилини являється оснування „Товариства співпраці з закордонними українцями", що „допомоглоб нашим землякам поза межами рідних земель бодай морально у плеканні рідної мови, культури й національного шкільництва".

Перечитавши цю незвичайно актуальну статтю, приневолений я поставити прилюдне питання, чи в нас в тому напрямку досі нічого не зроблено?

Вже дванацятий рік істнує у Львові „Товариство опіки над українськими емігрантами". Сама назва каже, яке завдання має це товариство. Але коли заглянемо до статуту цього Товариства, то побачимо, що тим його діяльність не вичерпується. Читаємо там таке в запараграфованому уступі про цілі товариства:

Ціллю Товариства є:

а) навязувати й підтримувати національні, культурні і господарські звязки з осередками української еміграції на чужині;

б) будити й зміцнювати самостійне й творче життя серед української еміграції.

Працюючи стільки років для української еміграції, для тих, що щойно кидають рідні загороди і для тих, що вже навчилися жувати гіркий хліб еміграційного життя, чи то на преріях Канади, чи в підземних шахтах Америки, чи на степах Аргентини, чи врешті у пралісах Бразилії, Товариство опіки над українськими емігрантами мало нагоду добре пізнати найглибшу суть слів „звязок з чужиною", „українець серед чужого моря", „рідне слово", „українська книжка на чужину". Для пізнання цього послужили йому не теоретичні міркування, але практика щоденного життя: усті оповідання поворотців, українська преса на чужині та надівсе листи. Ті листи, деколи неграмотні, попереплітувані безліччю чужих слів, але безпосередні, щирі та такі багатомовні, як „плач бразилійської пущі" у поетичних рядках П. Карманського.

Український емігрант, зокрема той, що його доля вирвала просто зпід батьківської стріхи, не скоро забуває рідний край. Не так скоро змітає його з поверхні асиміляційна течія. Але він потребує підтримки. І тому нераз просить він прислати йому книжку, буквар для дитини, календар, щоби знав, коли яке свято.

Товариство опіки над українськими емігрантами в міру своїх сил і спромоги робило все, щоби ті звязки з українською еміграцією підтримувати. Висилало свій часопис, який доходив нераз до таких місцевостей, де був може першим українським друкованим словом. Вело переписку, не лишаючи ніодного листу без відповіді. Переводило збірки книжок і висилало в такі осередки, де українська книжка була найбільше потрібна: до Франції, Данії, Аргентини, до Парагваю.

На жаль, у нас покутує дивний підхід до еміграційної проблеми і своєрідне розуміння цього такого важливого в житті кожного народу економічного процесу. На еміграцію в нас звикли дивитися як на другорядну справу, якою не треба цікавитися, хоч опісля дуже добре знаємо, куди слід звернутися за грошевою допомогою для рідкокраєвих установ. А в тих, що намагаються працювати в еміграційній ділянці, чомусь добачуємо людей, які наче6 то шукали якихось особистих користей.

Через те мабуть заклики Товариства опіки над українськими емігрантами до української суспільности в справах саме цих культурних звязків з чужиною стрічалися або з байдужністю, або з малою підтримкою. Без зрозуміння і без підтримки ширшого загалу ніяка акція не може мати успіху.

Коли забираю в цій справі голос, то перш за все, щоби ствердити, що ідея, порушена автором цитованої на вступі статті, міститься в програмі діяльности „Товариства опіки над українськими емігрантами" і що в тім напрямку вже багато зроблено. Тому зайвим вважаю оснування окремого товариства, а більш доцільним буде, коли українське громадянство підтримає дотеперішні заходи Товариства опіки над українськими емігрантами і своєю підтримкою дасть йому змогу статутом окреслену працю поширити і поставити на відповідному рівні.

М. Заячківський.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 12.

МАРІЯ ОСТРОМИРА. 3

МОМЕНТ.

(Докінчення).

Дорогою Маруся мовчала. Галя безнастанно щебетала щось до тов. Ігора, а він відповідав на її наївні питання. Та що саме говорили — Маруся навіть не чула, занята своїми думками. Дорога скінчилася, зупинилися.

— А ви, панно Марусе, куди думками блукали, не скажете нам? — вчула Маруся питання Ігора.

— Цеж зовсім нецікаве. Ви з Галею, думаю, куди цікавішу розмову вели, правда, Галю?

— Не будьте поважні такі, панно Марусе. Тіштеся — за день-два відходимо.

— Та тішитися нема так дуже чого. Зпід дощу — під ринву — отаке то наше! Якби ви сказали, що вертається листопад минулого року до нас — тоді вже можнаб було тішитися.

— Тоді вже і я лишився би і нікуди не їхав. Не знаєте ви, як дуже важко буде мені відходити звідсіля. Краще, щоб ми були сюди зовсім не приходили.

— О! а це що знову? Амор збитка зробив? „У дорогу віджджаю — на серденьку тугу маю"... — жартувала Маруся, дивлячись в сторону Галі.

Галя переможно усміхалася. Вонаж звикла до того, що всі (або майже всі) хлопці, яких вона зустрічала досі — від першого погляду залюблювались в неї. Принайменше їй так здавалося, а цеж головне!

Прощаючись, Ігор міцно-міцно стиснув Марусі руку.

— Виж навіть розуміти мене не хочете! А може так і краще... — сказав.

І Маруся на мент зловила тужний погляд його палких очей.

II.

Ревли гармати. Раз-у-раз розривалися гарматні стрільна над селом. Маруся сиділа з товаришками у себе в кімнаті. Нараз щось заревло-загреміло, потрясло домом і з гуком зарилося в землю недалеко дому. Дівчата вибігли з кімнати. У повітрі хмара пороху; а на місці, де впала граната, вирита величезна яма. Части огорожі і кілька овочевих дерев знищені. За кілька хвилин пролетіла зі страшним гуком друга граната і бевхнула на подвірі Галиного дому. Галя ні жива — ні мертва. Щоб успокоїти її, Маруся біжить у напрямі її дому. Галя з дівчатами поспішають за нею. Та дім стояв цілий, яма від гранати на середині подвіря. Лише двері дому знищені відломками гранати.

У домі Галі розташувався був большевицький штаб. Штабові старшини вибігли з хати враз з дамою, яку возили зі собою. Дама в істерику попала. Хоч як не до сміху було, але дівчата таки сміялися, дивлячись на неї.

— І чого вона на війну пішла, як так дуже боїться гуку гармат? Ще чого доброго зомліє тут і треба буде, щоб поляки ще одну гранату післали та протверезили її.

Але вона не мліла — часу не було. Штаб вибирався.

Дорогою, в напрямі горбка, де стояв Галин дім, гнав щосили на спіненому коні — вершник. Віхав на подвіря — сильною рукою зупинив коня. Кінь копитами вбився в землю і станув на місці. Їздець і кінь, як із бронзи викована прегарна цілість. Вершник дівчат здоровив.

— Товаришу Ігоре! — кликнула Галя.

Це дійсно був Ігор. Був дуже блідий.

— Я зараз! Звідомлення до штабу привіз — за хвилину-дві вийду — сказав зіскакуючи з коня.

І дійсно зараз вернувся.

— Маю всього пять хвилин вільного часу і то щоправда час той треба буде надробити скорою їздою. Ми відступаємо! Я навмисне зголосився їхати сюди — хотів бачитися з вами. Хоч, признаюся, великої надії, що побачу вас, не мав. Щастя своє, здається, гранаті завдячувати маю. А правда, що ви не прийшлиб були сюди, якби ця граната не була тут упала? Та дозвольте попрощати вас.

Прощали дівчата Ігоря як рідного. З Марусею він чомусь на самому кінці прощався. Їй трохи прикро було, що Ігор чомусь легковажить її. І заразом досадно на себе. Бо нібі чому він має її, Марусю, виріжняти? А що на самому кінці з нею прощається цеж ясне — вонаж стоїть на краю. Йому певно байдуже: Маруся це — чи хто інший. Ігор наблизився.

— Прощавайте Марусе! Хотів ще щось сказати та не сказав нічого.

Лиш очі — очі його! Якжеж він подивився! На неї ще ніколи ніхто так не дивився. Скочив на коня. Тінь від насуненої на чоло шапки падала на очі.

— Нехай ніхто-ніхто не бачить тепер моїх очей — думав Ігор. Свідомо прощався з нею

Митрополит Йосиф Велямин Рутський і його доба.

Промова о. ректора д-ра Йосифа Сліпого, виголошена 21. ц. м. на Академії у Великому Театрі.

(Докінчення).

Як третій чинник, що підносив на Україні щораз відважніше голову, був протестантизм, який усіми норами й порами втискався зі Західної Европи на наші землі. Реформація йшла тилою пари й опановувала західні університети, а українська шляхотська молодь, що студіювала в них, приносила реформацію на рідний ґрунт. Одначе протестантизм був занадто осоружний народові, щоб міг запустити глибше коріння у його душу. Тому зневірені протестантські провідники разом з перебіжчиками вертались, але на латинський обряд, і пропадали раз на все для української нації.

До таких зовнішніх несприятливих умовин достроювався тодішній жалюгідний стан українського громадянства й Церкви. Нарід закріпощений, без шкіл та освіти, церкви в арендах, а в ерархію втискалися люди, що шукали своєї наживи, підтримувані шляхтою і королівськими урядовцями. Те саме в монастирях: київська Печерська Лавра стала віном для кревних чужих вельмож. Світське духовенство терпіло, інтелектуально занедбане й неосвічене, матеріяльні злидні. Отже чого можна було вимагати від закріпощеного духовного? І чиж дивота, що він став іграшкою в чужих руках, які роздирали його на два ворожі табори. З одного боку стояв враженій до Унії князь Острожський, частина шляхти, міщанство, рухливі брацтва та нижче духовенство, з другого боку стояло кількох владик без сильнішого оперття в народі. Деякі з них, знеохочені й заведені у своїх особистих плянах, байдужніли і навіть покидали діло, що його почали.

Щоб вирвати нарід з такого положення, треба було надлюдських сил. І не диво, що Рутський боронився перед тим післанництвом, що йому накладало на рамена Боже Провидіння. Коли остаточно перейшов крізь горнило внутрішньої боротьби і вагань та рішився станути до праці у східному обряді, зробив це так рішучо, що вже більше не завертав з тієї дороги. Забрався до роботи від реорганізації чернецтва. В короткім часі, у несповна двох роках, зібрав коло себе більше ніж 200 ідейних молодих черців-Василіян, підніс їх духове життя, завів дисципліну і сцентралізував управу.

Після того пішли заходи над двигненням освіти. Закладав школи й семинарії, піддержував їх матеріяльно, роздобував фонди з Риму, посилав спосібніших на вищі студії, стягав учителів навіть зі заграниці, щоб поставити ці школи на европейському рівні. В часі своїх закордонних студій він переконався наглядно, яку велику місію сповняють духовні школи. Через освіту хотів він винищити аріянізм і протестантизм, піднести побожність і виробити зрозуміння конечности й хосенности церковної єдности. Рутський мусів закладати свої школи, бо в латинських молодь польщилась, а в православних підпадала під московські і протестантські впливи. Та на відкриття шкіл треба було мати дозвіл з Риму і від короля. Завдяки невтомним заходам митрополит Йосиф добився такого права. Папа Павло V. надав ті самі привілеї його школам, які мали езуїтські, що уважалися найкращими в Польщі. І це був величезний успіх!

За основу науки взяв Рутський східних Отців та ввів рідну мову до шкіл, щоб розбудити національну свідомість: щоб бачили всі українці, що ми є справжні українці.

За працею над шкільництвом пішла праця в митрополії. Скликав собори, усував зловживання, їздив сам по безмежних просторах своєї митрополії: і до Вильна і до Києва і на Волинь і на Поділля і до Львова; відбирав церковні добра, загарбані латинською шляхтою, всюди піддержував духа й оживлював віру, заохочуючи до видержання проти неєдинених і латинників. Величним його твором був Кобринський Синод 1626 року, де рішено домагатися виповнення того всього, що при заключуванні Унії було приобіцяне, представити всі жалоби на латинян папському легатові, держатись однообразности в богослуженнях та посилати молодь до своїх шкіл.

Ця горячкова праця викликувала подив у кожного, бо ледви чи хто з такою посвятою віддавав себе для Церкви й народу. „Умру, як віл у ярмі" — говорив він ще на довго перед своєю смертю.

Та найважча була боротьба з неєдиненими. На сойм до Варшави приїхав митр. Йов Борецький з православними владиками, представниками шляхти і козацтва та видав письмо з домаганням потвердити поставлену патр. Теофаном православну ерархію і скасувати Унію, бо вона, мовляв, загрожує польській державі. Також і польське духовенство та шляхта станули знову проти зєдинення, бо воліли, щоби православна шляхта перейшла на латинський обряд відразу і відтак щоб потягнула за собою простолюддя.

Рутський стояв одинцем. Одначе глибоко пересвідчений, що його становище одиноко правильне і слушне. Проти латинян звернувся він до Риму із зажаленням, що така їх поведінка є гнетом та що дає неєдиненим притоку до думання, що уніяти впали жертвою підступу. Рим станув по стороні Рутського і папа Урбан VIII. заборонив українцям переходити на латинський обряд. Це був на ті часи подвиг, якого нині ніхто не в силі оцінити. Він урятував націю перед цілковитим винародовленням.

Православні віділхали зі сойму тільки з обіцянками і не осягнули сповнення своїх домагань. Невдоволені — викликували роздрпння в народі, яке дійшло до кульмінаційної точки в мученичій смерти св. Йосафата. Пролита невинна кров принесла отверезіння. Неєдинені програли моральну справу. Найспосібніший противник Унії, Мелетій Смотрицький і великий патріот, переконався, що одиноко справедливе становище Рутського, і тому став уніятом. І тут показався Рутський високошляхотною людиною, що не тішився програною рідних братів, але скликав Синод (1629) і предложив неєдиненим далекосяглий плян: створити Київський Патріярхат під зверхністю Риму, при чому висунув на це становище Петра Могилу, заявляючи готовість уступити з митрополії. Український Патріярхат мав обєднати ввесь нарід, зберегти обряд і національну культуру; опертий на Апост. Престіл, як могутній чинник в Европі, мав стати кріпкою остоєю проти обрусіння з одного та спольщення з другого боку. Таким чином здобуто довір'я найширших мас і промощено шлях українському державництву, а може змінилась би була й ціла політична фізіономія Сходу Европи. На жаль, плян не знайшов зрозуміння серед неосвідомленого козацтва і не вдався.

Та митр. Рутський дав незаперечне свідоцтво, як Українській Католицькій Церкві лежить на серці добро українського народу і як вона у найважчих часах, хоч обезсилена й обагрена мученичою кровю, держала високо прапор

остинньою, щоб хоч її руки повезти зі собою... І погляд її очей... Та чи знатиме вона, що цей момент стане ясною точкою, зіркою нового життя. Можна жити десятки літ і не пережити нічого! А в однім моменті такім, як оцей — переживається вічність цілу...

— Не їдьте товаришу Ігоре! — лишіться у нас — радила Галя.

— І ще сьогодні до поляків у полон попаду — дякую за добру раду!

— Щось ви сумні дуже! Чи не тужите ви за чимось?

— Може і тужу!

— А за чим? — допитувалася цікава і як завжди самовпевнена Галя. — Скажіть!

— Навіщо вам знати?

— Якто навіщо — цікаво!

— А ви дуже цікаві?

— Ще й як!

— А та особа, до якої туга моя звертається зовсім нецікава — тож навіщо говорити?

Дівчата почали розглядатися між собою, котра то з них ота „нецікава".

Очі Ігора на одну мить зустрілися з очима Марусі. Одна мить, а яка довга!

— Скажи — згадаєш колинебудь мене, деб я не був? — питали його очі.

Нікого і нічого не бачив крім неї. У вогкім відблеску Марусиних очей найшов відповідь. Стрепенувся. Дивився так, якби хотів ухопити кохану дівчину на коня і помчати у безвість. Стягнув поводами коня — кінь станув дуба. Ігор глянув востаннє в карі Марусині очі. Нахилив голову до шиї буланого, поздоровив її і відїхав.

Маруся знала, що той один момент рішив про те, ким він буде.

У ЦАРСТВІ СТАЛІНА.

ЗА ЗНЕВАГУ ПАНУЮЧОЇ НАЦІЇ.

(РО) Славному совітському режисерові Айзенштайнові закидують — подібно як Бедновому — що він у своїй творчости виявляє за мало пошани для „великого російського народу". Йде про фільму основану на одній новелі Тургенева. Айзенштайнові закидують, що та фільма є пашквілем на російське село. Центральний комітет занявся тою справою.

ЗАСІВИ.

(ПАТ). Як подає совітська преса, в південних районах СССР стан засівів безнадійний. „Ізвестія" і „Правда" стверджують, що плян засіву у південних, східних і центральних областях Союзу не виконаний. Організатори кампанії засівів проспали найкращу пору; в озівсько-чорноморському краю замість 1.173.000 гектарів землі засіяли тільки 103.000 гектарів, подібне діється в Україні й на Кримі. На складах лежить 27.000 тон штучних навозів, під голим небом гине 5.000 тон. На совітській Білоруси плян виміни насіння виконано лише на 95 відсотків.

Всі декрети у справі засівів нічого не помогли; адміністративний апарат паралізує всі пляни уряду.

„Правда" скидає відповідальність за неуспіхи в засівах на секретарів окружних і центральних комітетів у поодиноких республиках і предсідників ради народніх комісарів поодиноких республик. „Скандальне положення, яке витворилося в південних районах, не сміє повторитися" — кінчить часопис.

Книжкий „Дар Просвіті" — це фонд для всенаціональних виховних змагань. Не жаліймо жертв на „Дар Просвіті".

З ПРИРОДИ І ЖИТТЯ.

Ґран — напій здоровля.

Тран — лікувальний засіб, який лікарі поручають часто, головно дітям у зимовій і весняній порі. Найціннішим складником трану є вітаміна А і Д. Вітаміни це хемічні тіла, що мусять находитися в поживі, бо їх брак викликує всякого роду розладдя, як нпр. неправильний ріст дитини, запалення нервів, недуги очей, загнивання ясен, випад зубів, кривуху, тощо. Для дітей, що ростуть, найважніші з вітамін є саме А і Д, бо вони мають додатній вплив, головно на ріст кістяка та на присвоювання поживи.

Ці вітаміни находяться нормально у свіжій городовині, овочах, товщах. Зокрема вітаміна Д, котрої брак спричиняє кривуху (англійську хоробу) у дітей повстає в шкірі дітей під впливом промінів сонця. Колиж у зимі і на весну мало сонця, то добре для розвою дитини подавати тран, що вирівнює їй брак натуральних вітамін.

Для лікувальних цілей приладжують тран із свіжих печінок китів і доршів. Печінку свіжо забитих доршів тримають у горячій парі 20 мін.; підчас цього топиться олій, який збирається у спеціяльних збірниках, охолоджують його, фільтрують, щоб усунути всяку нечисть.

Так приладжений олій вливають до пляшок і тран готов. Найліпший є тран із найновішого полову доршів, але і дволітній не тратить на лікувальній силі, коли його переховують у темнім та холоднім місці.

Вітаміна Д, (якої брак викликує у дітей кривуху) є тривкіша, ніж віт. А (якої брак шкодить людям на очі, затримує ріст та погіршує відживу). Вітаміну Д ще по 27 роках находили лікарі в незміненій кількости в трані.

Дослідники ствердили, що кількість вітамін у трані залежить від віку, поживи та полового розвою китів і доршів. З їх віком зростають і запаси цих вітамін в їхніх печінках.

Дослідники припускають, що вітаміни А і Д не повстають в печінках доршів, але походять із зелених одноклітинних рослин, що їх споживають малі рибки, а тих з черги дорші.

До означення нпр. кількости віт. А в трані, дослідники вживають щурів. Тих щурів годують спеціяльною поживою, в котрій нема віт. А. Скоро у щурів виступають прояви браку цієї вітаміни, а саме ріжні недуги: очні (витік сліз, ропіння ока, закаламучена роґівка). Колиж подати їм тран, всі ці прояви зникають.

Тимто і тран має широке лікувальне застосування. Його поручають лікарі головно дітям у зимі та на весну, коли брак свіжих овочів, городовин[illegible] сонця — себто тих чинників, що складаю[illegible] на віт. А. і Д. Також добре робить тран д[illegible] хорим на кривуху, недугу кісток у дітей; в [illegible]й недузі кістки дітей мякнуть, вигинаються, через що деформується будова кістяка. Ця недуга є саме наслідком браку віт. Д; тран поправляє стан такої дитини і лікує її.

Також добродійний вплив має тран для ослаблених реконвалесцентів по виснажливих недугах. Його силу змінцяють лікарі додаючи до трану фосфору, який улекшує присвоювання поживи і приспішує приріст хорого на вазі.

Отже як бачимо, тран це цінний лік, що дає часто здоровля, і тому мусимо бути за нього вдячні китам і доршам.

Ґості з неба.

[illegible]час до часу на нашу землю заблудить якийсь метеор, гість із міжпланетних просторів. Земля нерадо витає такого подорожника, що стрімголов летить в її обійми, а атмосфера землі ставляє йому такий опір, що він розжарюється незвичайно сильним блеском і спалюється на порох; на поверхню землі долітають лише малі відломки, найбільше кількакільограмові. Метеори бачимо головно в липні і серпні, як т. зв. спадаючі звізди, з котрих романтичні панночки виворожують собі свої мрії.

Метеорити, що їх находять на поверхні землі мають невеликі розміри. Вони є лиш відламками більших небесних тіл. Підчас лету крізь атмосферу, вони багато разів вибухають і розжарюються на сотні-тисячі відламків. Одним із найбільших відламків був метеорит, що впав 7 років тому в стейті Арканзас в Америці і важив 338 кг. В англійській мінеральоґічній пресі описав природник Спенсер метеорита-велитня, який найшли в пол.-зах. Африці коло м. Ґрутфонтен. Той метеорит важить яких 60 тис. кг. Згаданий природник зробив розгляд його складників. Показалося, що в тім гостю з неба найбільшее заліза, бо 83,44 прц. Решта його складу це нікель (16,24 прц.), кобальт (0,76), мідь (0,03), уголь (0,02).

Коли метеорит вдарить об землю, то вижолоблює при тім велитенську яму страшною силою свого розгону. Цей метеорит мусів бути дуже „ослаблений“, бо лежав собі осьтак на поверхні землі. Правдоподібно нешкідливість метеоритів маємо завдячувати опорові нашої атмосфери, що сильним панцирем окружує нашу землю і не допускає до того, щоб усякі приблуди з міжзоряних просторів спадали нам безкарно на голови.

Б. Г-й.

Фотоґрафія людської думки.

Вже віддавна деякі вчені ствердили, що в мізку людини підчас його праці витворюється електрична струя. Напруга струї має йти в парі з натугою умової праці. Істнування електричних струй підчас такої праці ствердив уже німець проф. Бергер підчас світової війни, досліджуючи працю мізку вояків, що мали нарушені деякі кістки черепу.

Недавно повідомляли з Інсбруку, що тамошній професор Рорахер найшов спосіб фотографувати людські думки, записуючи на рухомій паперовій стяжці реєстраційного апарату криву лінію, яку викликує хід електричної струї як супровід мізкової праці.

Проф. Рорахер записує людські думки на стяжці в той спосіб, що до черепу досліджуваної людини прикладає два електричні бігуни свого апарату, а спеціяльне перце апарату записує на рухомій стяжці паперу зигзакуваті лінії: на одних на 1 сек. рисує всього 8—12 зиґзаків, на других на 1 сек. до 1000. Перший тип хвилі професор назвав „хвилі альфа“, — другий „хвилі бета“.

Хвилі „альфа“ апарат рисує завсіди, навіть тоді, коли людина спить чи є в наркозі. Вони є відбиткою тих чинностей мізку, що є завтоматизовані і є конче потрібні до життя людини. Дуже сильно виступають вони в ідіотів, а заникають часто в старців і при деяких умових недугах, получених з обниженням життевих процесів.

Хвилі „бета“ появляються тоді, коли мозок зачинає інтенсивно працювати. Видно це нпр. тоді, коли професор поручить досліджуваній особі помножити в думці кілька чисел.

Кількість зиґзаків нарисованих електричною струєю, підчас оживленого думання, є значно більша у менше інтеліґентних людей, бо вони мусять сильніше думати, щоб розвязати якусь задачу.

В кожнім випадку такі досліди виказали, що „фотографія“ думки, нарисована електричною струєю може майже без помилки зобразити на рисунку ступінь інтеліґенції досліджуваної людини.

ЗМІННИЙ, ЯК ХАМЕЛЕОН.

В підрівникових краях живе рід ящірок, т. зв. хамелеони; їх головною прикметою є те, що вони часто зміняють барву своєї шкіри. Такий хамелеон одного дня буває нпр. чорний, другого уже жовтий. Не припускаючи, щоб він робив це з джиґунства, зоольоґи взяли шукати за причинами змінчивости забарвлення цієї химерної ящірки.

Вони думали, що хист зміняти барву шкіри в хамелеона є у звязку із центральною нервовою системою ящірки (мізком). Тимчасом зоольоґ Кляйнгольц оголосив свої досліди над барвою хамелеонів, що живуть на півострові Фльорида в Америці. Він протинав хамелеонам ріжні нерви, але це не впливало на їх колір шкіри. Зате він найшов коло мізку спеціяльну лімфатичну залозу, яка коли її вирізати, робила хамелеона зеленим і то так, що він не міг уже змінити барви. Колиж дослідник впорскнув йому витяг з тієї залози, хамелеон міг знов якийсь час зміняти барву шкіри.

Для тієї незвичайної здібности зміняти часто барву шкіри, називають деяких людей, що зміняють часто переконання „хамелеонами“.

М. Д.

ЧИ ТРЕБА СОЛИТИ ЇЖУ?

Вже віддавна люди спорять, чи і чому треба соли до їдження. Один учений думає, що ті народи, котрі відживляються головно рослинними стравами, що мають в собі багато потасу, солять ті страви, щоб сіллю ослабити шкідливий вплив потасу, головно на серце. Одначе перечить тому факт, що народи, які годуються убогим у потас рижем, також сильно солять свою їжу. Інші думають, що їжу солимо тому, що в нашій дієті є забагато вуглеводнів (цукрів). Сіль складається з двох хемічних первнів — соду і хльору (останній — це відомий трійливий ґаз). Деякі лікарі кажуть, що хльор потрібний до того, щоб улекшити всисання травленої їжі стінами кишок. Стравлену їжу всисає найліпше орґанізм тоді, коли в ній є чверть до пів процент соли. Коли замало соли в орґанізмі, то в крові появляється забагато цукру, що головно буває у хорих на цукрицю. Тому сіль є потрібна орґанізмові людини. Її уживання обмежують лікарі лише при недугах серця, нирок, опасистости, бо тоді сіль затримує воду в тканях тіла і спричинює цим опухи. Також обмежують її кількість до мінімум при епілепсії, бо вона є причиною частіших нападів у епілептиків.

—о—

ПІДЗЕМНА ЗАЛІЗНИЦЯ В ТОКІО.

До найбільших міст у світі належить столиця Японії — Токіо. Там мешкає 6,2 міл. людей. Щоб улекшити комунікацію в місті японський уряд приступив до будови підземної залізниці. Минулого року віддали вже 15 км. до вжитку. Вона перетинає велитенське місто на здовж. Сам тунель зробили з дуже легких матеріялів, бо в Японії бувають дуже часто землетруси. Тунель має два шляхи. З вулиці до тунелю провадять рухомі сходи. Вози залізнички є сталеві, довгі на 15 м.; поїзд складається з 6 ваґонів. Залізничка є так справно уряджена, що кожної півтора мінути відходить поїзд.

—о—

З КРАЮ І ЗАГРАНИЦІ.

— В літниськово-кліматичних місцевостях Польщі буває щораз менше чужих гостей. Ось нпр. у 1934 р. в Закопанім було 3408 чужоземців, а в 1935 лише 2600. Подібно і в лікувальних місцевстях наших Карпат.

— Англійська лікарська преса подає, що в Англії в 1934 р. було аж 152 тис. умово-хорих людей; з того 44 прц. мужчин, а 56 прц. жінок. Утримання тих хорих коштувало понад 8 міл. ф.

— Англійський клімат служить видко ліпше жінкам, ніж мужчинам, бо тамошні жінки живуть, як виказує статистика, довше, ніж мужчини; притім довше живуть заміжні, ніж незаміжні жінки.

— У Польщі помітний зріст числа самогубств в останніх роках. І так нпр. в 1935 р. наклало на себе руку 4121 осіб; з того 2612 випадків покінчилося смертю, в тім 1816 мужчин, 796 жінок. Причиною було головно безробіття, заведена любов та невиличимі недуги.

— В Німеччині дуже поширеною недугою є лихий новотвір — пістряк (рак). Там на кожних 250 тис. населення припадає 1 хорий на пістряка. Найбільша частина хорих (1 четвертина) припадає на людей у віці ок. 40 літ.

— Льондон, столиця Англії є дуже небезпечним містом для дітей. На вулицях цього міста згинуло в 1936 р. наслідком вуличних катастроф 6 тис. дітей, на дорогах на провінції 1500 дітей.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Шпигун із Бейруту.

Щастя й кінець великого авантурника.

Під гострою ескортою привезли перед кількома днями голяндського авантурника Генрика де Валенштайна, одного з найцікавіших представників шпигунського світу до Парижа.

Прізвище Генрика де Валенштайна дуже добре відоме співробітникам „Другого бюра" — так само відоме як і поліційним та судовим колам, яким він колись неодну безсонну ніч приготовив. Мало хто міг би у важкій і небезпечній, шпигунській професії почванитись таким несамовитим минулим, як цей голяндський авантурник.

Було це в 1920 р. Генрик де Валенштайн був ще тоді молодим студентом медицини, який у Газі кінчив свої студії. Був він незвичайно неспокійної вдачі і не мав великої охоти чекати терпеливо на лікарську карієру. Його мрії відбувати далекі подорожі і переживати ріжні дивні пригоди несподівано швидко здійснились та не принесли вони молодому медикові великого щастя. Радше сумну славу й трагічне закінчення.

Чужинець у каварні.

Одного дня, коли молодий медик сидів самітний у каварні, заговорив до нього якийсь чужий мужчина. Чужинець нав'язав із Валенштайном довгу розмову, яка вкінці замінилась в оферту мандрівки на далекий Схід.

Під ту пору вів французький ген. Гуро важку й затяжну боротьбу з партизанськими відділами сирійських арабів, які боронились перед окупацією.

— Хочете в тім краю працювати? — запитав незнайомий голяндського студента. — Маю для вас відповідне завдання. Завдання, яке вимагає передусім відваги і зимної крови, словом правдивого мужчини.

Валенштайн відповів, що така пропозиція незвичайно приманлива та що він на неї радо погодиться. Тоді незнайомий представився йому як старшина одної з чужих держав.

Валенштайн вступив як шпигун на службу тієї держави. Спершу діставав він доволі легкі завдання, в яких зовсім добре вив'язувався. Коли здобув собі довіря і признання своїх зверхників, діставав тоді важніші й небезпечніші завдання.

Атентат на ген. Гуро.

У порозумінні зі шпигунською централею вступив Валенштайн на службу до французької чужоземної леґії. Кілька тижнів робив він там ріжні помічення. По місяцеві опинився з французьким окупаційним відділом у Сирії. Одного дня доручив йому незнаний аґент зорганізувати й виконати атентат на ґенерала Ґуро. Хоч голяндець висовував собі справу з небезпеки такого вчинку, повинувався гострому приказові. Одначе атентат не вдався. Валенштайнові не залишалось іншого виходу як утікати з Бейруту.

Підчас погоні, тоді коли французькі вершники й моторові стежі шукали його скрізь, він блукався по горах Ливану. В день скривався по печерах і гірських проваллях. Щойно вночі продовжував далі свою мандрівку. Вкінці вдалося йому добитись до Дамаску і щезнути там незамітно в товпі.

Цілого пів року скривався Валенштайн. Згодом пізнали його французькі агенти й арештували. Його привезли до Марсеї, де станув він, як небезпечний шпигун перед военним судом, який засудив молодого шпигуна на кару смерти через розстріл. З уваги на молодий вік замінили Валенштайнові смертний присуд на досмертні примусові роботи. Валенштайна вислали [illegible] ом із партією інших вязнів до Каєнни.

Двократна втеча з Каєнни.

Довгих два роки вів засуджений шпигун жахливе життя каторжника. Згодом удалось йому запевнити собі поміч до втечі. Дослівно, майже на очах французької сторожі порозумівався з помічниками і визначив час утечі. Хоч як сторожа пильнувала небезпечного шпигуна, всежтаки виконав він холоднокровно свій плян. В ночі вдалось йому переплисти незамітно між густими французькими стійками, доплисти до човна і по важкій, довгій плавбі добитись до бразилійського берега.

Знову минуло два роки. Не довелось давньому каторжникові довго тішитись волею. Влада довідалась, що молодий чужинець є шпигуном і тим самим Валенштайном, який виконав атентат на ген. Гуро. Його засудили за нелегальний перехід кордону і видалили з Бразилії. Таким чином попав Валенштайн знову в руки французьких властей і вдруге мусів відбути гірку дорогу до Каєнни. Але навіть найгірші удари долі не зломили сильної волі молодого голяндця. Він утяв що неймовірну штуку і втік по якомусь часі другий раз із Каєнни. Тим разом щасливіше, бо вдалось йому добитись до Европи.

Чоловік без батьківщини.

Кілька літ вів Генрик де Валенштайн вічно мінливе, авантурниче життя. Він мандрував з краю до краю, з міста до міста, а за ним мандрувало крок у крок марево каторги. Доля мабуть завзялась на нього. У Румунії мав він поганий автомобілевий випадок, який спричинив довготривалий параліж. Згодом знову мандрував цей новітній Агасвер. Вкінці вирину в він у Люксембурзі, зовсім розбитий на тілі і майже сліпий. Всеж таки розбудив він чуйність влади; його почали переслухувати і відкрили його таємниче минуле. Перед кількома днями відставили Генрика де Валенштайна до французького кордону, де його негайно арештували.

Імовірно трагічна мандрівка шпигуна з Бейруту ще не скінчилась. та годі передбачити, як вона скінчиться.

РОВЕР—ЛІТАК.

На аеродромі Чінізельо, в присутності представників летунської влади, відбулася спроба лету на „літаючім ровері" інжиніра Боса з Бономи.

Цей летунський апарат уводять у рух виключно людські мязи. Важить він без летуна 90 кг. „Літаючий ровер" відривається від землі немов „повітряний змій"; спочатку тягнуть його на мотузі на висоту 6—7 метрів. Тоді летун починає натискати на педали й пропелер, що обертається 180 разів на хвилину, держить апарат у повітрі.

Летун Омеляи Каско відбув на апараті Боси—Бономи три лети: перший тривав 53 секунди, другий — 71, третій — 47. Перший раз пролетів 750 м., другий — 900, третій — 500.

Італійський уряд проголосив був перед кількома роками конкурс на такі „літаючі ровери". Нагорода була 100.000 лірів. Апарат мусів пролетіти 2 км., завернувши при цьому 2 рази. Літак-ровер Боса не може ще, як бачимо, сягати по нагороду: він летить тільки 1 км. Та спеціялісти думають, що незабаром винахід уліпшать і апарат буде могти летіти довше.

Хто знає — за кілька літ люди будуть може їздити на роверах у... повітрі.

—o—

„НАЙТРАГІЧНІШИЙ ДВОБІЙ".

Трапилася раз у Будапешті така подія, що один посол, який мав двобій, запропонував своєму противникові, як зброю — гармату, мовляв, він був артилеристом і тільки тою зброєю володіє. Двобій на гармати справді оригінальний, але рекорд оригінальности побив інший двобій у Римі. Один журналіст дістав таке письмо:

„Вп. Пане! До такого типа, як Ви, свідків не посилаю. Вистачить луснути вас у пику. Роблю це символічно. Можете бути щасливі, що я не взяв ціпка, щоб Вас збити на квасне яблуко. Можете реагувати на цей лист, як хочете".

На другий день вислав журналіст до свого противника такий лист:

„Вп. Пане! Дуже вам дякую за те, що ви тільки дали мені в лице, а не вжили ціпка. Тому, що ви вдарили мене листовно, я стріляю і кладу вас трупом — листовно. Я поцілив у саму вашу голову й забив вас! Будь ласка — поздоровіть від мене свої тлінні останки".

На цьому закінчився оцей „трагічний" двобій у Римі. Дотепна історійка викликала загальну веселість.

ЧОЛОВІК, ЯКИЙ КІЛЬКА РАЗІВ ДЕННО ГОЛИТЬСЯ.

У Густоні (Тексас) живе судовий урядовець Джім О'Нейль, який має таку густу бороду, яка так швидко росте, що він мусить по двох годинах знову голитись, якщо хоче сяк-так виглядати.

О' Нейль оповідав, що коли він виходить у 8. год. рано до бюра гладко виголений, знає, що за дві години виглядатиме так, якби зовсім не голився. При нагоді якогось свята або бенкету, який триває кілька чи кільканацять годин, мусить він носити в кишені всі прилади до голення, час від часу покидати товариство й голитися.

АМЕРИКА РЕГУЛЮЄ ПРАЦЮ ДІТЕЙ.

За довгий час досі ледви 28 американських стейтів одобрили у своїх соймах проект додатку до конституції Злучених Держав про працю дітей, а щоб проект був принятий, треба ще 8 стейтів (36 стейтів на всіх 48).

Цей додаток такий: „Конгрес матиме право обмежувати працю осіб нижче 18 років життя".

Така зміна конституції потрібна, тому що Найвищий Суд відкидає закони Конгресу в цім напрямі, як „неконституційні". Так зробив із законом Конгресу з часу світової війни, з 1916 р., про регулювання праці дітей.

Треба аж зміни конституції, щоб Конгрес міг зарадити проти використовування у промислі праці дітей, на некористь їх і їх батьків, або старших братів чи сестер. Бо відомо, що праця малолітніх дешевша і цим капіталісти творять конкуренцію проти повнолітніх робітників.

„Маратон матерей" у Канаді

ЧИ ПАК „ПЕРЕГОНИ БУЗЬКІВ" ЩЕ НЕВИРІШЕНІ.

Сім матерей із найбільшим числом дітей в Торонто Онтеріо (Канада) вже булиб дістали в пів мільона долярів, які дивак адвокат Мілер оставив в нагороду в т. зв. „бузькових перегонах", якби не кревні померлого, що судовою дорогою оспорюють такий наділ на основі „неморального прикладу" для людей.

Спір рідні перейшов нижчі й вищі інстанції, і тепер всі нетерпеливо вижидають вирішення суддів апеляційного трибуналу. Рідня Мілера стоїть на тому становищі, що завіщання адвоката було великим жартом. Вони домагаються грошей для себе. Проти скарги рідні Мілера виступають матері, котрим нижчий суд признав право до нагороди.

Рішення суддів нетерпеливо очікує пані Павлина Клярк мати десятеро дітей — пятеро правого ложа, а пятеро неправого, — проти якої нижчий суд видав негативне рішення. Оборонці пані Клярк доказують, що всі діти її є правого ложа, бо вона з чоловіком не розвелась. Цю точку найбільше атакують адвокати родини, других матерей та виконавці, як таку, що противиться громадській моралі.

Заковика в цілій справі та, що тяжко правникам пояснити слово „діти", бо покійний Мілер ясно не сказав, яких дітей признавати для нагород. Один із апеляційних суддів, Фішер, висловив думку, що Мілер мав на гадці всіх дітей без розбору, бо інакше, як правник, був би виразно виключив від нагороди дітей неправого ложа.

А тимчасом екзекутори майна Мілера дістали від управи міста Торонто рахунок на 30 тисяч дол. за допомогу, яку місто давало роками тим кільком матерям, що старалися за нагороду Мілера

Становище Америки до демократії та диктатур.

Американський амбасадор у Франції, Булліт, колишній амбасадор у Москві, виголосив у Паріжі промову, у якій м. ін. сказав: „Америка буде всіми силами вдержуватись від війни, поки Провидіння на це позволить".

В Парижі впевняють, що Булліт зложив таку заяву з доручення президента Рузвельта. Це було, то осторога на адресу тих европейських держав, що готують недалеку війну. Кажуть, що Америка. Англія й Франція маліб запропонувати Німеччині приєднатись до співпраці з ними і згодитися забезпечити мир в Европі.

Нема сумніву, що Америка в цій політиці йде з Англією, якої політика спирається на переконанні, що демократія мусить виграти. Англія рада би, щоб не було комунізму ні фашизму, вона вірить, що ті політичні прояви згинуть. Але якби до того не дійшло, Англія буде старатися, щоб фашизм переміг большевизм; як впаде червона Москва, великі демократії поборять фашизм.

Питання, чи Америка візьме участь в такій акції, таксамо як 20 років тому цікавить американських політиків уже довший час. Більшість вірить, що Америка знову стане по стороні демократій. Нема сумніву, що Америка не приняллаб спокійно появи червоного або фашистівського прапору над Европою. Тому правдоподібно вона піде з Англією. Але можна сумніватися, чи Америка післалаб армію до Европи.

—o—

З листів до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе!

Просимо помістити ласкаво на сторінках Вашого цінного часопису отсю заяву:

В останньому числі органу Союзу Українок „Жінка", у передовій статті п. н. „Відгомін одної статті", находимо під адресою журналу „Вогні" випади з одночасною пересторогою під адресою всього громадянства перед ідеольогією нашого журналу та з закидом, немов наша ідеольогія спирається на засадах „нечесної гри".

Рішуче застерігаємося проти таких метод дресової полеміки і політичної боротьби, вважаючи, що вони тенденційно розбивають український суспільно-громадський організм.

Основу ідеольогії „Вогнів" творять головні принципи: Вірности Богові та Вірної Служби Українській Нації, а в методах боротьби з противниками ми є визнавцями засад „чесної гри", що ми все та всюди беззастережно заявляли й обстоювали.

Мериторичну відповідь „Жінці" помістимо на сторінках „Вогнів".

Дякуючи Вам, Високоповажаний Пане Редакторе, за поміщення цієї нашої заяви, просимо приняти вислови правдивої пошани.

За Управу Видавн. Кооп. „Вогні":

Гладкий Яро в. р. Д-р Мармаш Роман в. р. Олесницький Роман в. р. Паліїв Кекилія в. р. Струк Евстахій в. р.

Львів, 23. березня 1937.

Сензація в соймі.

ГОСТРА КРИТИКА ДІЯЛЬНОСТИ Б. ПРЕМ. КОЗЛОВСЬКОГО І Б. МІН. СКАРБУ ЗАВАДСЬКОГО.

У вівторок 23. ц. м. відбулося останнє засідання сойму, на якому сойм приняв декілька законопроектів, продовжив мораторію у т-ві „Фенікс" та приняв законопроект про лікарсько-дентистичні палати. Справу мораторії для т-ва „Фенікс" зреферував пос. Ягода-Жултовський. Реферуючи свій внесок підкреслив, що уряд тому признав мораторію для т-ва „Фенікс", щоб спокійно поладнати цю справу у формі перебрання портфелю іншими обезпеченевими товариствами, або ліквідацією т-ва „Фенікс". Одначе сойм відкинув законопроект уряду в цій справі. Тому референт зголосив свій законопроект, щоб продовжити мораторію ще на один рік, себто до 20. квітня 1937. р. Маєток „Фенікса" сягає до 24 міл. зол. У т-ві „Фенікс" є 17.000 обезпечених, що рекрутуються здебільша з кол дрібноміщанства та ремісництва. Якщоб сойм не приняв його законопроекту, моглоб прийти до проголошення банкроцтва т-ва „Фенікс", на чому потерпілиб обезпечені. Сойм приняв законопроект у другому і третьому читанні.

Опісля пос. Крупа зреферував урядовий законопроект про лікарсько-дентистичні палати, що його приняв сойм без дискусії.

З черги розвинулась палка дискусія підчас поладнування справи замкнення рахунків за будджетовий рік 1934-35. І так пос. Дембінський гостро скритикував діяльність колишнього прем. Козловського та б. міністра скарбу Завадського. Він пригадав, що 1. серпня 1934. р. на засіданні ББ прем. Козловський заявив, що буджетові видатки розкладається рівномірно і що вони формуються рівномірно у межах 170—172 міл. зол. місячно. Тимчасом Найвища Контрольна Палата ствердила, що прем. Козловський видавав куди більше. Підчас урядування прем. Козловського йшли ми скорим кроком не до рівноваги буджету, лише до збільшування недобору. 270 міл. зол. — як стверджує Н. К. П. — творили дефіцит господарки прем. Козловського та мін. Завадського.

Фіскалізм тодішнього міністра скарбу не має рівного собі в історії польської скарбовости. Тому слід тодішнього міністра скарбу Завадського притягнути до конституційної відповідальности перед Державний Трибунал. Заявляє, що не ставить такого внесення, бо не хоче викликувати тепер сензацій.

Замикаючи буджетову сесію сойму марш. Цар виголосив промову підкреслюючи, що уряд не домагався повновластей, щоб видавати декрети. Це доказує, що правні відносини в державі стабілізувались та що уряд може заспокоїти законодатні потреби держави скликаючи законодатні палати на надзвичайну сесію. Це рішення уряду є актом політичної зрілости, що числиться з умовинами дійсности і безсумнівно може вплинути додатньо на формування внутрішніх відносин головно у господарці держави.

Після того марш. Цар запросив членів уряду та послів на чай.

Ширіть наш часопис!

НІМЕЦЬКА ВИПРАВА НА ГІМАЛАЇ.

БОМБАЙ, 24. 3. ПАТ. Прийшла тут вістка, що в перших днях квітня німецька високогірська виправа, якої провідником є д-р Карло Він вибирається, щоб здобути шпиль Нанга Парбат у Гімалаях.

Д-р Він професор географії мінхенського університету, брав уже участь у німецьких гімаляйських виправах у 1931. і 1936.

Д-Р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 22

Українські політики

1907—1914. р. р.

ІВАН КИВЕЛЮК.

судовий радник і посол до Галицького Краєвого Сойму, вибраний в 1908. р.

Він належав до Українського Соймового Клюбу, що складався з 12 послів, а мав за завдання: вдержати діяльність давнього куріяльного Сойму, щоб довести до нової виборчої ординації та зробити місце новому Соймові, спертому на основі безпосереднього і загального виборчого права.

Першу сесію IX. періоду Галицького Сойму відкрив намісник д-р Бобжинський 15. вересня 1908. р. і подав до відома, що цісар заіменував гр. Станислава Баденія краєвим маршалом та о. митрополита Андрея Шептицького заступником краєвого маршала.

Тоді посол д-р Евген Олесницький іменем нашого Клюбу зложив заяву, яку закінчив осьними словами: З всякою силою будемо змагати до переведення соймової виборчої реформи, щоби в новому Соймі найшли всі верстви населення і оба народи відповідну і справедливу репрезентацію.

Посла Івана Кивелюка вибрав Галицький Сойм **членом Краєвого Виділу**, та наслідком того становище його було дуже прикре, бо як член Краєвого Виділу він був обовязаний вести справи приділеного йому департаменту і виконувати постанови Краєвого Виділу а як посол і член нашого Клюбу був звязаний тактикою і постановами Клюбу, що наказували йому вести з нами опозицію і обструкцію проти всіх предложень, які Краєвий Виділ предкладав Соймові до вирішення. А годі було йому зрікатися членства Краєвого Виділу, бо нам треба було мати свого члена у Краєвому Виділі.

А всеж Іван Кивелюк був солідарним членом нашого Клюбу і не зважав на своє становище члена Краєвого Виділу, а краєвий маршал гр. Станислав Баденї був вирозумілий і те все тягнулось далі звичайним шляхом.

А польська соймова більшість замісць приступити до ухвалення новітньої соймової виборчої реформи, хотіла **впровадити другого соймового віцемаршала**, щоби могти лекше здавити нашу українську обструкцію. Наші посли запротестували проти того та вийшли зі салі нарад перед голосуванням, і через те не було кваліфікованої більшости голосів до переведення дотичної постанови. Пос. Кивелюк ішов з нами разом аж до довершення реформи краєвого статуту і виборчої ординації до Галицького Сойму, в дні 14. лютого 1914. р.

10. березня 1914. р. минало сто років від хвилини, коли народився ґеній української нації: Тарас Шевченко. З приводу тріюмфу відродження української нації постановили наші організації оснувати: **Львівський Краєвий Комітет** для святкування столітніх роковин народження Тараса Шевченка — в усій Галичині, і цей Комітет уконституувався під проводом голови „Просвіти": **Івана Кивелюка**

ВОЛОДИМИР КОРНИЧ ЯСЕНИЦЬКИЙ.

Давній український громадянин діяч, що походив з самбірської української шляхти та вже в 60-их роках минулого століття працював у перших українських видавництвах у Львові, як „Вечерниці", „Мета", „Нива" і „Правда"; разом з Федором Заревичем, Ксенофонтом Климкевичем, Евгеном Згарським, Володимиром Шашкевичем та іншими. В 1867. р. підготовляв В. Ясеницький основини Товариства „Просвіта" у Львові і в 1868. р. став дійсним основником цього матірного нашого товариства.

В р. 1873. іменували Ясеницького судовим адюнктом у Чернівцях, опісля начальником суду у Вижниці, відтак судовим радником у Чернівцях. Від тоді він осів на постійне в Чернівцях, де розвинув **запопадливу діяльність у розбудові буковинських установ:** при відновленні „Руської Бесіди" і будові „Народнього Дому" та Бурси ім. Федьковича в Чернівцях.

Від 1890. р. до 1918. р. був він членом міської громадської ради в Чернівцях, де заступав та оборонював інтереси черновецьких українців.

У часі світової війни вибрано Володимира Ясеницького, тоді вже старшого судового радника, **членом Загальної Української Ради у Відні** (в 1915. р.), як представника буковинської української народної партії.

Тоді повстала була Загальна Українська Рада у Відні, як розширення Головної Української Ради у Львові, що обіймала тільки галицькі українські партії, на політичну репрезентацію всього українського народу на час війни. В Загальній Українській Раді у Відні працював Володимир Ясеницький і визначався **громадянською характерністю**, що не знала ані особистих амбіцій ані крамольних підходів, та завжди мала на меті наші ідеольогічні змагання до вільної України, без огляду на партії та особи.

По світовій війні відкрив Ясеницький адвокатську канцелярію в Чернівцях, в котрій працював аж до своєї смерти. Його патріотична хата була завжди місцем гостинних сходин і нарад буковинських українців.

Перед його смертю відбули буковинські українці в дні 18. липня 1934. р. велике свято з приводу 90-их роковин життя **сеніора** української громади в Чернівцях: Володимира Корнич Ясеницького.

(Докінчення буде)

Новий начальник національного виділу.

ВАРШАВА. 24.3. ПАТ. Міністр внутрішніх справ декретами з 24. ц. м. перевів такі зміни в м-стві внутрішніх справ: начальник суспільно-політичного виділу Меч. Мислінський іменований віцевоєводою у варшавському воєвідстві, інспектор політичного виділу Ян Савіцький іменований начальником національного виділу, службовик для справ президента ради міністрів Юрій Кшимовський іменований начальником виділу безпеки, а дотеперішній начальник національного виділу Генрик Сухенек-Сухецький перенесений на емеритуру.

Зміна на становищі львівського воєводи?

У звязку із заповідженими змінами на становищах воєводів має наступити теж зміна на становищі львівського воєводи. Наслідником воєводи Беліни Пражмовського мав би бути теперішній тернопільський воєвода д-р Білик.

—o—

Еміґраційні справи.

ОСТОРОГА.

Еміґраційний Синдикат подає до прилюдного відома, що всяка рекрутація робітників до Франції, Бельгії і до інших европейських, як і заморських країв, ведена приватними особами й установами, є заборонена. Еміґраційні власти повідомляють, що за наслідки нелеґального вербування для осіб евентуально пошкодованих, які всупереч осторогам у пресі навязують зносини з нелеґально діяючими приватними еміґраційними агентами, або вплачують їм якісь суми на рахунок обіцяних контрактів праці чи полагодження формальностей — **не відповідають** і тільки започатковують карні доходження проти нарушуючих еміґраційний закон.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ІДУТЬ ДО БРАЗИЛІЇ.

Всі еміґранти, що ідуть до Бразилії, згідно з бразилійським іміґраційним законом мусять уміти писати. З це згідне з бразилійським законом з 1934 р., який каже, що чужинці, які не вміють читати ні писати, не мають права висідати у бразилійських пристанях.

ПРИСПІШЕННЯ ЗАТВЕРДЖЕННЯ КОНТРАКТІВ ПРАЦІ.

Щоб приспішити полагодження дозволів на виїзд до Франції і до Бельгії на основі контрактів праці, Міністерство Суспільної Опіки рішило затверджувати предложений контракт праці, не вимагаючи долучування до нього всіх особистих документів особи, зазначеної в контракті. Цим способом затвердження контракту праці буде приспорене, бо буде незалежне від часу, потрібного на вироблення особистих документів.

ЛІКАРСЬКІ СВІДОЦТВА ДО БРАЗИЛІЇ.

Бразилійський консулят у Варшаві повідомляє, що лікарські свідоцтва, потрібні до одержання бразилійської візи, треба складати в такому самому числі, що й пашпорти. Якщо родина має один пашпорт, треба долучити одно лікарське свідоцтво, в якому мусять бути вписані всі особи, вичислені в пашпорті.

Всі заінтересовані в еміґрації повинні звертатися за інформаціями: Львів, вул. Вишневецьких 4, Еміґраційний Дім.

НОВИНКИ.

— **Весна надходить!** Час дати хемічно відчистити, чи покрасити плащі, сукні, костюми, одяги до своєї **Механічної Пральні „АТА“**, хантор приймають: Львів, ул. Зелена 31, Бляхарська 21, На Байках 15. Ціни знижені. 1—2

— **Найкращі лиси, пелерини** виконує і поручає **Ю. Глушевський, пл. Капітульна ч. 3.**, тел. 254-46. Приймаю футра літом до переховання.

— **Вечір весняних строїв, танків і мельодій** відбудеться дня 2. квітня в год. 19. (7. веч.) в салі б. театру Ріжнородностей, заходом Укр. Кр. Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молоддю. — Моделі з робітні О. Остапович. Білети в ціні від 0.50—3.00 зол. можна набути в Союзному Базарі, в дні імпрези при касі, від год. 6. Дохід з імпрези призначений на ремісничий табор. 503

— **Жадайте докладних катальоґів книжок по знижених цінах** у Книгарні Шевченка, Львів, Ринок 10. Знижки лише в березні. 312

— **25-ліття священства.** 21. ц. м. українські організації й усе українське громадянство Відня вшанувало 25-ліття священства віденського пароха о. д-ра Мирона Горникевича окремим вечором і зложило численні привіти й бажання. Сеніор української кольонії голова Комітету Українських Товариств надрадник двору Антін Дольницький передав ювилятові памятковий перстень, як дарунок від українців м. Відня та при тому підкреслив заслуги ювилята, що вже 14 літ працює для добра української церкви та українців у Відні. Наш відомий співак Михайло Дуда відспівав кілька народніх пісень і арій з італійських опер.

— **„Студентський Вістник“ сконфіскований.** Довідуємося зі студентських кругів, що в останніх днях підпало в цілости конфіскаті найновіше число журналу „Студ. Вістник“ в обємі 4 і пів арк. друку вел. вісімки.

— **Урядування і лікарська поміч суспільної обезпечальні у Львові підчас лат. свят.** 27. ц. м. (Вел. Субота) амбуляторії і бюра відділу лічництва обезпечальні у Львові чинні будуть до години 12-ої. Домашні лікарі будуть ординувати тільки передполуднем. Інформаційне бюро чинне до год. 18-ої, аптика теж до год. 18-ої. 28. ц. м. амбуляторії і бюра нечинні. В аптиці (вул. Баторого 36) дижур від год. 9. до 15. Лікарський дижур для наглих випадків у тяжко хорих виконуватимуть домашні лікарі: Д-р Мерер Натан, вул. Зиблікевича 27, тел. 250-17; д-р Земільський Венедикт, вул. Чарнецького 3, тел. 216-38; д-р Ельстер Едвард, вул. Охоронок 9, тел. 216-39; д-р Берест Йосиф, вул. Жовківська 30, тел. 233-19; д-р Ексельбірт Леон, хірург, вул. Крашевського 25, тел. 257-75; д-р Флекер Теофіль, ґінекольоґ, вул. Крашевського 17, тел. 270-94, і д-р Гребльова Августа, педіятр, вул. Браєрівська 4, тел. 218-28. — 29. ц. м. будуть ординувати для тяжко хорих всі лікарі обезпечальні аналоґічно як в неділі. Дижур в аптиці (вул. Баторого 36) від год. 8. до 19. Інформаційне бюро чинне від год. 8. до 22., тел. 203-61.

— **Не вільно висилати порнографічних листівок.** У звязку з недалеким днем 1. квітня ц.р. адміністраційна влада звертає увагу на продаж традиційних листівок „Пріма апріліс“. Листівки з порнографічним змістом будуть сконфісковані в місцях продажі, причому поштова влада не допустить їх до поштового обігу.

— **Страйк транспортових робітників у Самборі** скінчився. Робітникам признано підвишку зарібків, а також буде списана збірна умова.

— **„Єще Польска не зґінела“ на Шевченкових поминках“.** Читаємо в „Дзеннику Польскім“ в дописі з Радимна: В часі академії, яку влаштувала українська читальня в честь Шевченка, зайшов факт, який коментарів не потрібує. Коли скінчилася офіціяльна частина академії, українська публика почала співати свій гимн „Ще не вмерла Україна“. Тоді зібрані на салі поляки голосно затягли „Єще Польска не зґінела“, приглушуючи зовсім спів українців. Наслідок був такий, що українці затихли, а поляки співали своє дальше. — Коментарі справді зайві. „Культура“ учасників поляків говорить сама про себе.

— **Пожежі.** В Боберці турчанського повіту вибухла пожежа у дворі Ізака Потока, причому згоріли два стоги соломи, що була обезпечена. В тім самім селі згоріла загорода Теодора Борика. Вогонь перекинувся на сусідні будинки Онуфра Койчишина та Івана Прика, які згоріли до тла. Шкоди обчисляють на 8.000 зол.

— **За зловживання влади.** В перемиськім окружнім суді відбулася розправа проти Люна Чермака, секретаря повітової ради в Яворові, Теодора Метофіра, громадського секретаря в Стариськах і 78-літнього Івана Янцишина, начальника громади, під закидом зловживання влади (спроневірення 1.067 зол. на шкоду громади) та занедбання догляду. Чермака засуджено на 2 і пів року, Метофіра на 1 рік, Янцишина на 10 місяців вязниці.

— **„Мацеж Школьна“ на Волині.** В Луцьку на Волині відбулися загальні збори кола „Тов. Мацежи Шк.“ (як у нас „Т. Ш. Л.“). Вибрали управу, до якої увійшли: ксьондз (обовязково) Возьніцький, Старчевський, Семніцький, Кемпінський і Пшилуський. Збори висказали признання управі за „висілкі“ в напрямі розвитку польського вселюдного шкільництва на Волині. В пляні праці на будуче поручили збори орухомити нові польські школи по селах, в яких діти не ходять до школи, і там, де польська мова в науці й вихованні загрожена (!?).

— **Де діваються наші люди.** В Парижі помер у 65-му році життя д-р Володимир Бугель, визначний лікар і польський письменник. Походив з української родини і ходив спершу до української ґімназії у Львові. Видалений за якусь маловажну провину, перенісся до польської ґімназії й згодом перейшов до польської нації. Медичні студії скінчив у Парижі, займаючись одночасно літературною критикою.

— **Герб м. Дубна на Волині** має на голубім полі шестипромінну звізду золотого коліру, а під нею золотий півмісяць з рогами до гори. Над звіздою є срібний півперстень зі срібною півстрілою з вістрям догори. Тло і колір українські (голубо-золоті). Припускають, що цей герб м. Дубна виводиться з гербу б. власників Дубна, українських князів Острожських, які мали також замок у Дубні.

— **В Холмі буде педагогічний ліцей.** Міністерство освіти згодилося вже на утворення в Холмі від 1937/38 р. мужеського педагогічного ліцею в будинку б. учительської семинарії при вул. Реформацькій. Цей педагогічний ліцей призначений для міста і таких повітів: Холм, Грубешів, Володава, Люблин, Красностав, Замістя, Томашів, Білгорай.

— **Зміни в редакції „Америки“.** В українсько-американській ґазеті „Америка“, яка виходить тричі тижнево у Філядельфії, зайшли зміни в редакції. Із складу редакції виступив д-р Семен Демидчук (в останньому часі був нюйорським кореспондентом), посвячуючись виключно торговельним справам. Одночасно зрікся також редакторства „Джуніор Америка“, хоча лишився далі членом „Провидіння“ і працюватиме далі для організації. На місце д-ра Демидчука в склад редакції „Америки“ увійшов д-р Лонгин Цегельський як нюйорський кореспондент.

— **Злочинні подвиги Костюка.** Арештований під Варшавою Мар'ян Косцюк, убивник служниці при вул. Гофмана у Львові, признався у варшавській слідчій вязниці до ще одного злочину. Він вбив також 30-літню служницю Казимиру Буксівну. Намовив її покинути службу, обіцюючи з нею оженитись і виїхав з нею в подорож. В одній місцевости вбив її й ограбив. Костюка пізнали дві особи, що бачили його з Буксівною перед злочином.

— **Напад на кооперативу.** До крамниці кооперативи „Єдність“ у Грабині пов. Радехів пробували вломитися грабіжники. Крамар, що ночував у крамниці, вхопив за дуло кріса, яким один із напасників вибив шибу і пробував підважити віконну раму. Хоча впав стріл, крамар не пустив кріса і збентежені напасники втікли.

— **Краєва хроніка.** Устійнили, що дівчина, яка згинула під колесами залізниці біля Збровичі пов. Камінка Стр., це 20-літня Йосифа Криж зі Львова. — У Язлівчику пов. Броди, брати Юл. і Ст. Чабат збирали старе залізяя з часів війни в лісі „Спілки Броди“. Як розбирали гранату, вибух її вбив Юліяна Чабата, а Степана зранив. — У Мшані під Львовом 16-літній Павло Панкович, різницький челядник, пробив на смерть ножем 18-літню Гелену Козловську, доньку залізничого емерита, за те, що не хотіла бути його нареченою. — В Берестї над Бугом застрілилася жінка місцевого шкільного куратора Петриковського, відома суспільна діячка.

— **Проти неестетичних антен.** У Варшаві розпочинають акцію, що має на меті спрятати з дахів радієві антени, які опоганюють доми і надають неестетичного вигляду. У звязку з тим видано приписи, що устійнюють один тип антени. Проти теперішніх антен промовляють не тільки вимоги естетики, але й безпеки, як це зазначили комінарі у письмі до адміністраційної влади.

— **Масові арештування комуністів.** У звязку з останніми ревізіями у комуністів у Варшаві арештовано 42 особи, яким доказано нелеґальну діяльність, і відставлено до слідчої вязниці.

— **Розвязання народової організації на Виленщині.** Виленський воєвода полк. Боцянський розвязав з огляду на публичну безпеку народову партію, т-во „Польска Праца“ та інші подібні організації на терені Вильна і троцько-виленського повіту. Це наслідок масових ревізій, причому арештовано 40 осіб і запечатано домівки народової партії.

— **Поклади камінного вугля** відкрили на терені громади Відачів біля вузькошляхової залізниці Переворськ—Динів. Недавно знайшли поклади камінного вугла в осаді Йодлівка ярославського повіту.

— **Згорів у розтопленім залізі.** В одній залізній гуті в Соснівці склався жахливий випадок. Коли з одної форми виливали розтоплене залізо, навинувся 17-літній Антін Квецень так необережно, що залізо його облляло і він згорів на смерть.

— **Замісць горівки амоняк.** До кварні Навманової при вул. Торговій у Варшаві прийшло двох гостей і зажадали горівки. Тому що про-

саж горілки в каварнях заборонена, кельнерка запросила їх до сусідньої кімнати, принесла тайком пляшку і наповнила дві чарки. Гості випили їх душком і з криком попадали на підлогу, виючись з болю. Показалось, що кельнерка через помилку принесла пляшку амоняку. Покликано лікаря з рятункового поготівля і після першої помочі відослано затроєних гостей до шпиталю. Тимчасом кельнерка, налякана наслідками своєї помилки, втікла й укривається.

— **З Польщі.** У Цьмелеві апатівського повіту, згоріла фабрика порцеляни на шкоду 50.000 зол. — На варшавського публіциста д-ра Бертольда Мервіна напав у трамваевому возі б. старшина російської армії Лончинський і зранив його ножем у голову. Напад був актом особистої пімсти. — На Козунськім озері під Новим Двором перевернувся човен з 5 особами, які всі потонули.

— **Самоходова катастрофа** склалася біля Ольштини у Східних Прусах. Автобус зударився з вантажним самоходом. З причини вибуху бензини автобус спалахнув вогнем. Чотири пасажири автобусу згоріли.

— **Метеорольогічну стацію серед Атлянтику** мають побудувати цього року. Стація буде находитися у віддалі 800 км. від Ню Йорку і 700 від Монтреалю, причому буде злучена радієво з Францією, островами Ст. Пієр і Мікєльон та з американським побережжям.

— **Ріжні вістки.** Фірма Марконі підписала умову з турецьким урядом, зобовязуючись побудувати в Анкарі радіостацію. — В індійських провінціях Асам і Бенґалії був у ночі сильний землетрус, що ушкодив багато міст.

—o—

Останні вісти.

НОВА ЕНЦИКЛІКА ПАПИ ПРОТИ МЕКСИКА.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, 24. 3. ПАТ. Незабаром папа оголосить третю енцикліку у справі положення католицької церкви в Мексику, що буде мати дату Великодня. Її оголосять дещо пізніше.

ГЕН. ФРАНКО ОБНЯВ КОМАНДУ НА ГВАДАЛЯХАРСЬКОМУ ФРОНТІ.

ПАРИЖ, 24. 3. ПАТ. „Пті Парізієн" повідомляє з Льондону, що італійського генерала Берґенцолі відкликали з гвадаляхарського фронту з приводу відступу його армії. Команду на цьому фронті обійме сам ген. Франко.

ВІЗИТА МІН. ЧІЯНО В БІЛГОРОДІ.

РИМ, 24. 3. ПАТ. Нині в год. 7.40 міністр закордонних справ гр. Чіяно виїхав до Білгороду, де в четвер стрінеться з прем. Стоядіновичем. На двірці міністра прощали: югославянський посол при Квіриналі з членами посольства, міністр пропаґанди Альфієрі та інші достойники. З мін. Чіяно поїхало двох директорів департаменту, трьох секретарів та кількох італійських журналістів.

Зі судової салі.

ЧОТИРЬОХ СЕЛЯНСЬКИХ ХЛОПЦІВ ПЕРЕД СУДОМ.

Дня 18. ц. м. відбулася перед окружним судом у Тернополі розправа проти чотирьох селянських хлопців, а саме: **Миколи Івасечка** з Константинівки, **Павла Попова, Михайла Попельняка** та **Захара Недошитка** з Ходачкова Малого. Прокуратор притягнув підсудних до відповідальности за провини зі ст. 129. і 152. к. з. Акт обвинувачення каже, що підс. М. Івасечко виголосив дня 12. червня 1936. р. патріотичну промову над могилою бл. п. Ю. Недошитка, якого вбили члени „Стшельца" з Ходачкова Малого. Внаслідок цієї промови українська молодь була вороже наставлена до польського народу і була навіть здібна до кривавої відплати. Далі акт обвинувачення каже, що підсудні: Павло Попів та Михайло Попельняк співали протидержавні пісні. Підс. З. Недошитко не хотів допустити — каже акт обвинувачення — до розкопання могили бл. п. Ю. Недошитка, що її висипала молодь Ходачкова, хоч староство в Тернополі наказало розкопати цю могилу.

На розправі суд переслухав 9-ох прокураторських свідків та 23-ох свідків оборони і засудив **М. Івасечка на 8 міс. вязниці** за провину зі ст. 152. к. з. та 20 зол. судових коштів; **Павла Попова та Михайла Попильника по 4 міс. вязниці** і **З. Недошитка на 3 міс. вязниці** за провину зі ст. 129 к. з. Усім засудженим суд зачислив слідчий арешт.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На крилах фантазії.

Люблю часом відірватися думками від усього, що мене окружає і перенестися в недійсне, потонути в сфері „якби то було, колиб"...

Наприклад: Як би то було, колиб я мав двіста тисяч?

Або: Припустім, що я є ковбой, чи трапер...

Або ще так: Я є американський міліонер, маю свій яхт і їду — кажім — до Японії...

Такі мрії нікому не шкодять, а мені часто помагають забути прикрощі будня: нинішню згубу, завтрішню рату, чи позавтрішний вексель. Снуються мрії як нитки з клубка і заслоновують мов павутиння віконце реального світа.

Вчора я знову мріяв. Сів собі в вечірню годину, в темній кімнаті і ні сіло ні пало поставив собі питання: Як би то було, колиб я був школярем і мав промовою витати якогось достойника? Возьмім наприклад — румунського.

Уявляю собі: Школа прибрана прапорами обох держав, підлоги, стіни, стелі аж блищаться такі чисті, в руханковій салі учителі та учні, на почеснім місці румунський достойник, а я на підвищенні, трохи тремчу, трохи радію, і виголошую вивчену на память привітальну промову:

„Ваша Екселенціє! Припав мені чемностево-меншостевий обовязок витати Вас в імени молоді української школи з руським викладовим язиком. Приїхали Ви до нас не просто з одного світа в другий, бо почавши від Радовець на Буковині їхали нашою національною територією. Тому мали Ви час і нагоду приглянутись українському народові зблизька: з вікна ваґону. Переїзджаючи чудові околиці Чернауців аж до Гікої Води Ви могли наочно ствердити як виконується там кожний параґраф вашої конституції в відношенні до національних меншин, в першу чергу до зукраїнізованих румунів. Живе їх у Вашій державі міліон з гаком, а всі вони вдоволені і щасливі. Великі вольности, заґарантовані і шановані, дають їм змогу тішитися повною свободою. Ви позволяєте їм не тільки до схочу вживати рідної мови в домашній самоуправі, а навіть і понад цею домагатися рідної школи. Ніхто з вас не робить ніяких перешкод, коли хтось хоче стати румуном, так як не перешкаджає родитися комусь українцем. Позвольте, Ваша Екселенціє, перепросити Вас за українських максималістів, які густо-часто перебирають мірку і висувають перед владою свої надмірні домагання — до всенародної школи включно. Але рівночасно просимо трактувати їх по батьківськи, вибачливо і з серцем та не позбавляти їх постійної, дбайливої, просто материнської опіки сіґуранци. Славна військова традиція, стара, імпозантна культура та велика література не могли не витворити пригідного підложжя для справедливости і лібералізму.

Ваша Екселенціє! Не думаю, щоби промова учня з передвоєнної Конґресівки, колиб йому прийшлося витати міністра освіти Прусії, була більше щира, більше сердешна як моя нині. Прийміть, Ваша Екселенціє, тих кілька скромних слів на доказ вдячности за добро, яке ми своєчасно постараємось бодай частинно сплатити. Слава! Слава! Слава!..."

Уявляю собі:

Достойник, зворушений до сліз, встає, підходить до мене і цілує мене двічі — на знак, що Румунія на двох війнах дуже добре вийшла

Галактіон Чіпка

Зі сцени й естради.

ІЗ ШКІЛЬНИХ ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ СВЯТ.

Філія державної ґімназії з українською мовою навчання у Львові вшанувала 123-ліття народин Т. Шевченка вечірнім святом, яке відбулося в салі головного заведення при вул. Сапіги, 23-го березня для молоді та запрошених гостей.

На програму свята зложилось 9 точок гарно підготованих. Вечір почався довшим словом учня VIII. кляси Р. Г. про найкращу добу розвитку поетичного генія Шевченка, зокрема про твори, що ввійшли до альбому „Три літа". Була це не тільки поетична промова, але і совісний літературний реферат. Мішаний хор відспівав „Лічу в неволі" (муз. Д. Січинського) з теноровим сольом у супроводі фортепіяну. Незвичайно гарно вийшла деклямація поезії „Якби ви знали, паничі..." уч. II. кляси Е. К. Дуже добру техніку і свободу проявив у фортепіяновому сольо Р. Кл. уч. VII. кл., що відограв Н. Нижанківського „Народню пісню" і „Марш". Збирав оплески мужеський хор під проводом уч. VIII. кл. В. М. за пісню „Тече вода". Добрий голосовий матеріял виявив у баритоновому солі „Гетьмани" С. Чорній уч. IV. кл. З чуттям деклямував „Три літа" та „Розриту могилу" уч. VII. кл. Б. Я. Французьку композицію Беріота „Ріжноманітну арію" відограв на скрипці уч. VIII. кл. Т. Ф. Свято закінчилося мішаним хором, що відспівав „Орися-ж ти, моя ниво".

Найбільше оплесків зовсім заслужено за найкращу точку програми зібрала деклямація учня II-ої кляси — незвичайно природна, нешаблонова, виголошена із справжнім чуттям. В обох деклямаціях передуманих оригінально видно було добру модерну драматичну школу Л. Кривіцької, яка обидвох підготовляла. За всю програму належиться признання проф. В. Радзикевичеві, який заходився коло неї. Мішані хори були занадто великі і мали забагато непевних голосів, з яких деякі переходили мутацію. Організаційний комітет учнів дуже гарно прибрав сцену і подбав за зразковий лад.

—o—

✝ Посмертні згадки.

КОНСТАНТИН КИРЧІВ.

Дістаємо вістку, що відомий громадянин українець Константин Кирчів помер у Джерзи Сіті, Н. Дж., 19. лютого ц. р.

К. Кирчів уродився в селі Корчині, повіт Сколе, до Америки приїхав ще молодим, більше як 40 років тому. Прожив 71 років. Брав живу участь в організаційнім русі українців в Америці. Був одним з визначних провідників серед американських українців. Як бизнесмен доробився значного маєтку. В останніх роках уже із старости знеміг і занепав на силах та відсунувся від громадянського життя. Залишив удову, чотири доньки й сина.

Похорон Константина Кирчова відбувся з дому жалоби й української католицької церкви св. Петра й Павла в Джерзи Сити 24. лютого. Панахиду й богослуження відправили о.о. Володимир Лотович, Максим Кінаш та Олександер Павляк. Співав церковний хор під проводом учителя п. Василя Гели. Парох о. Володимир Лотович виголосив промову про життя й церковну діяльність Покійного, а о. Максим Кінаш про його громадянську діяльність. На цвинтарі над могилою Покійного промовив головний фінансовий секретар У. Н. Союзу, п. Роман Слободян, котрий вказав на працю й заслуги пок. Константина Кирчова перше як управителя „Свободи", потім як головного предсідника У. Н. Союзу. Після похорону відбулось поминкове приняття в Українськім Народнім Домі в Джер-Ситі. В. Й. П.!

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ТОВМАЧ:
25. III. Муж двох жінок
28. III. Шаріка.
29. III. Дівча з Маслосоюзу.
З Товмача їде театр до Отинї і Коломиї.

Український Театр „Заграва":

КАЛУШ-ЗАГІРЯ:
28. III. Тарас Шевченко
29. III. Муравлі.
30. III. Земля (Стефаниківська акад.).
ДОЛИНА:
31. III. Тарас Шевченко.
1. IV. Муравлі.
БОЛЕХІВ:
2. IV. Тарас Шевченко
3. IV. Муравлі.
4. IV. Земля (Стефаниківська акад.).

Великий Театр:

Четвер, 25. III. театр нечинний.
Пятниця 26. III. театр нечинний.
Субота 27. III. театр нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: „Голгота".
ВАНДА: „Хрестоносні походи" „Нічна стежа".
ЕВРОПА: „Цар царів".
КАСІНО: „Цар царів".
КОПЕРНИК: „Цар царів".
ПАКС: „Голгота".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 25. березня 1937.

Берлін (357) 14.15 і сер. музика, 17.00 Форт. рецитали, 19.15 Сучасна музика, 20.10, 21.00 Орх. концерт, **Білгород** (437) 18.00 Нар. пісні, **Братислава** (299) 19.25 19.25 Словацькі нар. пісні, **Будапешт** (550) 13.30 Квінтет, 17.30 Арфа, флет, скр., 18.40, 19.00 22.00 Орх. концерт, **Відень** (507) 18.10 Симфонія III. д-моль Брукнера, 15.15 Для дітей, 18.30 Рел. пісні, 22.20 Квартет а-моль, **Дайтшляндзендер** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Скрипка, форт., 20.10 Сучасна камер. музика, **Кошиці** (259) 13.30, 16.00 Для Закарпаття, **Мілано** (369) 17.15 Вок. концерт, 20.40 Розр. музика, 22.00 Драм. авд., 22.15 Орг. музика, **Мінхен** (405) 12.00 Розр. музика, 16.30 Твори, барит. форт., 18.00 Концерт, сопран, 19.10 „Чародій" оп. Мойсісовича, **Прага** (470) 15.00 Галевий концерт із наг. нац. свята, 17.30 Музика для дітей, 18.00 Сальон. квартет, 20.00, 21.00 „Фавст" Гетого з муз. Бреміцора, **Радіо Парі** (1648) 13.15, 17.00 Розр. концерт, 14.15 Спів, 18.00, 19.00 Театр Улиці, 21.00 Вок. дуети, 21.45, 22.00 Камер. музика, 20.40 Розр. музика, 22.30 Хор.

Пятниця, 26. березня 1937.

Берлін (357) 14.00, 18.00 Розр. музика, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 „Парсіфаль" оп. Вагнера, **Будапешт** (550) 18.55 19.00 Оп. орх., 20.45, 21.00 Солісти, **Відень** (507) 21.10, 22.00 „Стабат Матер" Гайдна, **Дайтшляндзендер** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 18.00 Класичні сонати та пісні, муз., спів, 20.00, 21.00 Симф. музика, **Кошиці** (259) 16.00 Для Закарпаття, **Мілано** (369) 20.40 Розр. музика, 23.15 Віольончеля, **Мінхен** (405) 16.50 Орг. твори Регера, **Прага** (470) 15.35 Концерт хору. 20.00, 21.00 „Стабат Матер" орат. Двожака, **Радіо Парі** (1648) 14.15, 18.30, 19.30 Спів, 15.30 Театр Улиці, 17.00 Камер. музика, 18.45, 19.45 Скрипка, 21.00 Сонати, концерт солістів, **Радіо Романія** (1875) 19.35, 20.00, 21.00, 22.00 „Вертер" оп. Масенета, **Рим** (421) 17.15 Вок.-інстр. концерт, 23.15 Орг. музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 25. березня 1937.

6.30 Раніщня авдиція, 6.33 Руханка, 6.50 Музика з гр. пл., 7.15 Раніщній деиник, 7.25 Програма на днес, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Популярна музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Вагнер: „Льоенгрін" із гр. пл., 12.40 Полудневий деиник, 12.50 Пасіка в березні, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Орбіс говорить, 15.18 Реклям. концерт, 15.30 Львівські біжучі вістки, 15.35 „Про хлопчика та писанки" для молодших дітей, 15.55 Делібес, арія з оп. „Лякме", гр. пл., 16.00 Програма на завтра 16.05 Літер.хвилини: „Хлопці звед ріки" М. Фрайдмана, 16.35 Середньовічні пістні пісні, муз. авд., 17.05 Ойкуюче поготівля, 17.20 Скрипк. соната Бетовена. скр., форт., 17.50 Про кілька подорожничих книжок, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10 Сніговий комунікат, 18.13 Спорт. вістки, 18.20 Органові твори з гр. пл., 18.35 „Страсти Христові" гутірка, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Театр Улиці „Христовий бідак" Леоп. Стафа, 19.30 Концерт грецької музики з наг. Свята Греції: Антеа Век сопран, Желеховський барит., два форт., 20.00 Серед водниських військ. компостів, 20.15 Симф. концерт, хор, Шлеминська сопр., Велівська мецосопр., Добош тенор, Бендер бас; у перерві ок. год. 21.00 Вечірній деиник, Актуальна гутірка, 22.30 Катедр. хор із Діжону, гр. пл., 23.00 Популярна музика з гр. пл.

Пятниця, 26. березня 1937.

6.30 Раніщня авдиція, 7.25 Програма на днеі, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Популярна музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Концерт камер. орх., 12.40 Полудневий деиник. 12.50 Кольорові писанки, 14.30 Концерт бажань, 15.00 Програма на завтра, 15.05 „У Велику Пятницю", хор, смичк. квартет, фісгарм., 15.45 Гутірка з хорами, 16.00 Темна Утреня, хор, 18.00 „Спалення єрусалимської святині", фраґм. із Йос. Флавія, 18.10 Адамполь — польська оселя в Малій Азії, 18.20 Симф. музика, з гр. пл., 19.10 Гиґієна на провесні, 19.20 На пустині, Софії Коссак-Щуцької, 19.40 Пісні про Страсти Христові, 20.10 Органові твори Фр. Ліста, 20.40 Вечірній деиник, 20.50 Актуальна гутірка, 21.00 Трансм. з Брюселі: „Пасія св. Матея" С. Баха, 22.00 „Ідімо за ним" проповідь, 22.15 Театр Улиці: „Діальоґ про грішника та Божу ласку" середньовічний моралітет, 22.45 Резерва.

Радіокутик.

ВПЛИВ КОРОТКИХ ХВИЛЬ НА РОСЛИНИ.

В Італії від кількох літ ведуть наукові досліди над впливом електричних хвиль на вегетацію рослин.

Тепер після ствердження додатніх наслідків, ухвалено створити спеціяльну комісію, яка зайнялась би стосуванням цих вислідів у практиці. Тут іде про проби на великих кількостях насіння. Радіовий промисл має співпрацювати в цій акції, даючи до диспозиції рільників відповідні інсталяції.

Стосується хвилі довжини 5—6 мтр. Сила енергії, яку треба буде ужити на промінювання для великої кількости насіння, буде означена щойно коли добудемо певн. наслідки.

МІЖНАРОДНІЙ КОНКУРС НА РАДІОВИЙ АПАРАТ.

Французький Центральний Інститут Радіового Вишколу оголосив нагороду в розмірі 15 тис. фр. для конструктора найкращої нової моделі радіового приймача. В цьому конкурсі можуть брати участь громадяни всіх держав, під умовою, що радіову освіту дістали у Франції.

Ця нагорода буде признана однаково за сконструування найкращого популярного приймача, як і люксусового апарату.

МАШИНА ДЛЯ ПИСАННЯ НОТ.

З Німеччини повідомляють про винахід машини для писання нот. В метою діставти якнайбільшу докладність у реєстрованих музичних знаках, букви машини при ударі в валець не закреслюють луку, як у звичайній писальній машині, але порушуються в поземій площині. Великим удосконаленням є те, що без відривання рук від клявіятури можна пересунути валець.

Клявіятура має 44 знаки. Конструкція машини дозволяє реєструвати повні музичні знаки, які складаються часом з кількох частин, без відсування каретки.

Ширіть наш часопис!

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельги бельг. 88.98, 88.55, Доляри американські 5.28·00, 5.25·50. доляри канад. 5.27.50—5.26·00, Фльорени год. 289.45—287·75, Франки фр. 24.28—24.14, Франки швайцарські 120·45—119·65, Фунти англ. 25.84—25·68, Гульдени данц. 100.20—99.80. Корони ч. 16.40—15.70. Кор. дан. 115·34—114.50, Кор. норв. 129.78—128.80, Корони шв. 133.23—132.25, Ліри італ. 24.30 — 23.80, Марки фінл. 11.45 —11.00, Марки нім. 124·00—120·00, Шил. австр. 97.00—96.00. Марки нім. срібні 132.

Акції.

Банк Польський 99·00, Цукор 29·25. Вуголь 20·25, 20·50, Ліпьпоп 14·00, Островець 30·00, Стараховичі 32·50, 32·75, Ґабербуш 37·00.

Тенденція дещо слабша

Папери.

3 пов інвест. 1. ем. 64·25, серія немот. 2 ем. 63·50, серії 81·50, 5 пр. пов кон. 54·75, 5 залізн. 53·00, 6 дол, купон 52·60, 4 проц. пр. дол. 45·00, 7 стабіл 368·00, купон 77·25,

Збіжжя.

Львів, 24. III.

За 100 кг. льоко вагон Львів:

Пшениця одн. червона	30·00—30·25
Пшениця збір. червона	29.25—29.50
Пшениця одн. біла	29.75—30,00
Пшениця зб. біла	29.00—29.25
Жито штандарт I.	24.25—24·50
Жито шт. II.	24·00—24·25
Ячмінь одн.	23.75—24.00
Ячмінь на кашо	22.50—22.75
Ячмінь паст.	21.50—21.75
Лен	54.00—55.00
Сімя конопляне	41·50—42.00
Лубін синій	16.00—16.50
Ріпак	59·00—60·00
Ріпак літний	52·00—53·00
Мука пшен. жит. вис. 0—30%	38·50—39.00
Мука житна гат. I. 0—50%	36·00—36.50
Мука житна гат. I. 0—65%	34.25—34.75
Мука житна разова 0·95%	30.25—30.50

Звідомлення збіжевого ринку Центросоюзу з дня 24. ц. м.

Ціни за 100 кг. люзом, льоко вагон-стація заладовання.

льоко ст. заладов:

Пшен. збірна 750 гр/л 5%	28.00—29.00
Жито збір. 694 гр/л. 3%	22·75—23·25
Ячмінь пашн. 621 гр/л. 4%	20·75—21.25
Овес легко задоцн. 444	20.00—20.25
Овес не задоцн. 456	20·50—20·75
Гречка 10%	31.00—32.00
Кукурудза жовта	20.00—20·25
Кукурудза червона	21·50—21.75
Конопл. сімя	39.00—40·00
Соняшникове сімя	35.00—36.00
Насіння льону	52.00—53.00
Вика сіра	17·50—18·50
Вика темна	18.50—19·00
Конюшина чер. натур.	90.00— 95.00
Конюшина чер. без канянки	105.00—110.00
Конюш. ч. без канянки 96%	115·00—120·00

Пшениця подешевіла на 50 сот., жито на 25 сот., ячмінь подорожів на 25 сот. Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 24. березня ц. р. кооперативам платив за льоко Львів:

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	3·15 зол.
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	3·20 „
1 кг. масла експ. платить з експ. опакув. включно дефінітивно	3·20 „
молоко від 11. I. ц. р. . .	0.18—0.19 „
копа яєць	3.60—3.70 „

Тенденція сильна на масло і молоко, на яйця звишкова.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 24. III. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомасарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.45 зол.
Індики I. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.20 „
Курки молоді I. кл. товсті без напинку на ногах від 1.80 кг. вгору	1.20 „
Качки товщеві I. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.30 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Як повновласник Пана, котрий дня 28. I. 1937 в трамваї ч. 8 коло костела св. Антонія словно образив п. Ореста Радловського, подаю оцим до відома, що мій клієнт за цю обиду перепрошує Пана Ореста Радловського і складає на його руки на добродійні цілі квоту 25 зол., а п. Орест Радловський передає цю квоту на Українських Безробітних. — Д-р Дмитро Сосюкало, адвокат у Львові. 502

Загальні Збори членів Товариства **„Українська Бесіда"** у Львові вул. Рутовського ч. 22/I. відбудуться в суботу дня 3. квітня 1937 р. в годині 6. вечором зі звичайним денним порядком. Якщо в годині 6. веч. не будоб достаточного числа членів, передбаченого статутом — Збори відбудуться на годину пізніше, без огляду на скількість членів (§ 24 ст.) з важністю рішень. — Від Виділу Т-ва „Українська Бесіда" у Львові. 417 2—2

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

АДВОКАТ, українець, літ 42, середнього росту, лагідної, веселої вдачі, шукає подруги-українки до літ 37, з більшим приданим в цілі поширення канцелярії у Львові. Поважні зголошення зі знимкою до Адм. „Діла" під „Д-р прав". 494 2—3

КУПНО - ПРОДАЖА

МАЛІ ГОСПОДАРСТВА під Львовом в ціні від чотири до пятнацять тисяч „Трансакція", Львів, Длугоша 1. 501 1-3

ДІМ ПОВЕРХОВИЙ, 8 покоїв, 2 морги городу — Зимна Вода ад Львів 16.000. „Трансакція", Львів, Длугоша 1. 501 1-3

ОКАЗІЙНА ПРОДАЖ. Вілля, чотири гарні покої, 300 сяжнів городу, 14 тисяч готівка — „Трансакція" Львів, Длугоша 1. 501 1-3

ВІЛЛІ в Брюховичах і Зимній Воді під Львовом від пять тисяч продасть „Трансакція" Львів, Длугоша 1. 501 1—3

НОВІ КАМЯНИЦІ у Львові від двацять тисяч продасть „Трансакція" Львів, Длугоша 1. 501 1—3

МЛИН ВОДНИЙ турбіновий, дім, господарські будинки, 3 морги, околиця Стрия 18.000 золотих — „Трансакція" Львів, Длугоша 1. 501 1—3

ДОМИ у Львові від девять тисяч оказійно продасть „Трансакція" Львів, Длугоша 1. 501 1—3

РІЖНІ

„УНІВЕРСУМ" комісова крамниця Пасаж Міколяша, приймає в коміс і продає мужеську, жіночу гардеробу, лиси, тхорі і т. п. 450 3—5

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна на ріжні ціни, знамениті, гарантовані, продає, міняє, купує ГАНАК, Пілсудського ч. 21. I. п.

ШУКАЮ пансіону до виздоровлення на лінії Дора-Ворохта. Зголошення Морозова, Львів, Ходоровського 11. II. 497 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.